

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^E JAARGANG

WOENSDAG 21 JUNI 1922

No. 338

INHOUD

	Blz.
DE RUSSISCHE JUNGLE II door J. H. Cohen Stuart	543
Werkloosheidsverzekering door Mr. R. A. Fockema	546
De Rubber-crisis II door Mr. G. A. Voûte	548
Medezeggenschap door E. Kupers	549
Bezuinigings-methoden door Simon A. Maas	551
De Resoluties van Genua op financieel en economisch gebied en ten opzichte van het Internationaal Verkeer II	552
Londensche Correspondentie	555
De Rijksmiddelen	556
AANTBEKENINGEN:	
Gedeeltelijke Staatsgarantie voor export-credieten	557
Het rubbervraagstuk	557
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	558
MAANDCIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	559
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	559—565
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

Assistent-Redacteur voor het weekblad: D. J. Wansink.

Secretariaat: Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,—
per jaar. Losse nummers 50 cents.Leden en donateurs van het Instituut ontvangen
het weekblad gratis.De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonne-
ment volgens tarief. Administratie van abonnementen
en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

19 JUNI 1922.

Ook deze week bleef de verruiming van de geld-
markt aanhouden. Particulier disconto liep nog iets
verder terug, zoodat herhaaldelijk voor $3\frac{3}{4}$ pCt. werd
afgedaan, terwijl heden de weinige wissels die aan-
geboden werden zelfs tot $3\frac{5}{8}$ pCt. plaatsing konden
vinden. Prolongatie was in het midden der week iets
meer gezocht, zoodat $3\frac{1}{2}$ pCt. genoteerd werd, liep
echter heden weder op 3 pCt. terug. Voor callgeld
was meestal geen plaatsing te vinden.

* * *

Een inschrijving op schatkistpapier zal ook deze
maand niet plaats vinden.

* * *

De wisselmarkt opende Maandag reeds direct zeer

flauw op het bericht dat de leden der bankiërs-confe-
rentie te Parijs onverrichter zake naar huis waren
gegaan. Vooral marken waren sterk aangeboden, maar
ook Parijs was zeer flauw. Brussel, dat meestal gelijke
tred houdt met Parijs, was deze week minder sterk
aangeboden, zoodat het disagio tegen Parijs, dat in
den laatsten tijd meestal f 1,65 à f 1,75 bedroeg, niet
onbelangrijk kleiner kon worden. Heden was het ver-
schil tot op f 1,— teruggelopen. Een uitzondering
op de flauwe stemming maakte New York, dat zeer
gezocht was, voornamelijk voor Engelsche rekening,
 $2,55\frac{1}{2}$ — $2,57\frac{1}{2}$, heden 2,60.

LONDEN, 17 JUNI 1922.

De toestand van de geldmarkt was deze week veel
vast. De verlaging, op Donderdag, van het bank-
disconto op $3\frac{1}{2}$ pCt. was in sommige kringen voor-
zien, maar dit vermoeden werd lang niet door ieder-
een gedeeld en het gevolg was dan ook een aanzien-
lijke verwarring.

Als gevolg bracht deze verandering vele andere met
zich mede. De deposito-rente van de groote banken
werd verlaagd tot $1\frac{1}{2}$ en die van de disconto-huizen
tot $1\frac{1}{2}$ pCt. voor callgeld en $1\frac{3}{4}$ pCt. voor money at
notice, terwijl 7-daags-geld tot 2 pCt. terugliep.

Daggeld was over het algemeen verkrijgbaar tegen
 $2\frac{1}{2}$ —2 pCt., hoewel enkele malen 3 pCt. werd ge-
vraagd.

Na tot en met Woensdag $2\frac{1}{2}$ — $2\frac{3}{4}$ pCt. te hebben
gedaan kwam, zooals we reeds boven vermeldden, 7-d-
geld op $2\frac{1}{2}$ —2 pCt. na het verlagen van het bank-
disconto.

Het aanbod van wissels nam niet toe, doch dis-
conto's liepen ietwat op, bij de betere vraag naar lee-
ningen. 2-, 3- en 4-maands bankaccepten noteerden
 $2\frac{7}{16}$ — $\frac{1}{2}$ pCt. en 6-maands $2\frac{1}{2}$ — $\frac{9}{16}$ pCt.

DE RUSSISCHE JUNGLE.

II.

De bolsjewiki spreken van de eerste $3\frac{1}{2}$ jaar van
hun régime (tot Maart 1921) als van het tijdperk van
het „oorlogscommunisme”, en inderdaad kan men zich
hun oorspronkelijke economische stelsel, voor zoover
het eene regeling van staatswege van productie en
distributie beoogde, het beste voorstellen als een
soort Zwangswirtschaft, zooals de meeste landen en
vooral Duitschland, die tijdens den oorlog gekend
hebben. Het verschil was — van vele bijkomstige,
revolutionnaire omstandigheden afgezien — voorna-
melijk hierin gelegen, dat wat men elders beschouwde
als een tijdelijke en betreurenswaardige noodzakelijk-
heid, in de oogen der bolsjewiki de beteekenis had

van een ideaal, dat met geweld en tot in zijn uiterste, ja absurdste consequenties moest worden verwezenlijkt.

Het is een opmerkelijk feit dat zij, op het hoogtepunt van hun politiek en militair succes gekomen, toen niets hun meer in den weg scheen te staan om den bouw van hun heilstaat te voltooien, zich genoodzaakt hebben gezien dat stelsel op te geven, — wel het beste bewijs, dat het zijn ontstaan en zijn bestaansmogelijkheid alleen te danken had aan den drang van den oorlogstoestand. De vraag is nu of datgene, wat voor het „oorlogscommunisme” in de plaats gekomen is, kan worden beschouwd als een geschikte basis voor het economisch herstel en voor een permanente Friedenswirtschaft. Het is vooral uit dit oogpunt, dat ik tijdens mijn recent bezoek aan Rusland getracht heb den toestand te bezien.

De eerste indrukken waren, getoetst aan den toestand, dien ik er twee jaar geleden achterliet, niet ongunstig. Wat het eerste opvalt is de veel grootere vrijheid, die thans op elk gebied heerscht. De menschen voelen zich merkbaar opgelucht. De politieke en economische terreur is verdwenen. Er is geen arbeidsdwang meer, geen plagerij en geen dagelijkse vervolging der bourgeoisie. Van huiszoekingen en confiscaties hoort men niets. Men is niet meer gedwongen „Sowjet-ambtenaar” te zijn. Ieder doet vrijelijk zijn inkoop in de winkels en op de markten, die goed van alles voorzien zijn. Hoewel de politieke atmosfeer voorsnog onzeker blijft, valt toch een grootte ontspanning te constateeren in de vroeger zoo felle tegenstellingen. Meermalen was ik toevallig getuige van levendige discussies tusschen communisten en niet-communisten, waarbij eerstgenoemden zeer stekelige dingen moesten aanhooren en daartegen weinig in te brengen hadden, ja blijkbaar tot nadenken wéiden gestemd.

Dit psychologische element in den toestand is zeer belangrijk. Het duidelijke streven der heerschende partij om het verbroken contact met de overig bevolking te herstellen en zich bij de werkelijkheid aan te passen, stemt hoopvol. Van de leiders moet gezegd worden, dat zij het aan meedoogenlooze zelfkritiek niet laten ontbreken, en vooral Lenin laat geen gelegenheid voorbijgaan om zijn volgelingen de meest ongezouten waarheden te zeggen. De communisten, heeft hij meermalen verklaard, zijn een druppel in den oceaan van het volk. „Wij kunnen het volk alleen meekrijgen wanneer wij onze richting juist weten te kiezen, d.w.z. datgene weten te doen wat het volk noodig heeft en begrijpt.”

Er is iets verbluffends in het oogenschijnlijke gemak, waarmee de bolsjewiki telkens weer het „beter ten halve gekeerd dan ten heele gedwaald” toepassen. Hun heele régime is niet één experiment, maar een onafgebroken reeks van experimenten geweest, een onophoudelijk zoeken naar nieuwe wegen en nieuwe vormen; een voortdurend aanpassen van hunne doctrines aan den toestand in den volksgeest. Ook de „nieuwe economische politiek” draagt duidelijk den stempel van die empirische methode. Wat zij tot dusver opgeleverd heeft, doet mij vreezen voor de juistheid van Lenin's voorspelling, dat „alles nog wel meer dan eens van voren af aan zal moeten worden overgedaan”. Dat dit niet juist bevorderlijk kan zijn aan een rustig herstel en aan eene spoedige herwinning van het vertrouwen van het buitenland behoeft geen betoog.

Men weet dat deze nieuwe economische politiek geacht wordt te zijn begonnen met het decreet van 21 Maart 1921, waarbij den boeren de vrije beschikking werd gelaten over een deel van hunne productie. Deze eerste concessie leidde noodzakelijkerwijze tot een lange reeks van consequenties, zooals het herstel van den vrijen handel, de toelating van het particuliere initiatief, de terugkeer tot het geld, de inkrimping van de rantsoenering, de vermindering van het staatspersoneel enz. Maar de grootste nieuwigheid was

wel de manier, waarop de bolsjewiki de staatshuishouding aan de „kapitalistische” bedrijfspvormen zochten aan te passen. Zij zagen in, dat hun plan van een al-omvattende regeling van productie en distributie mislukt was, maar dit verhinderde hun niet om aan de groote lijnen van dat plan vast te houden.

„Onze economische politiek”, zoo leest men in de Instructie van den Raad van Volkscommissarissen van 9 Aug. 1921 (betreffende de verwezenlijking van den nieuwen economischen koers), kenmerkte zich tot dusver door de volgende trekken:

a. de Sowjet-staat was genoodzaakt een geweldige massa van de meest uiteenlopende soorten van ondernemingen rechtstreeks te beheeren, buiten alle verhouding tot de zeer beperkte resources aan grond- en brandstoffen, levensmiddelen enz., waarover hij beschikte. Resultaat: irrationele aanwending en versnippering van die resources; b. de voorziening der ondernemingen van al het benodigde was over tal van organen verdeeld en stond niet in direct verband met de productiviteit van die bedrijven. Resultaat: veelhoofdigheid en geen verantwoordelijkheid; c. bij deze methode van voorziening en bij het bestaande loonstelsel waren de producenten niet geïnteresseerd bij het resultaat van hun arbeid en bij de verbetering der productiemethodes; d. ten gevolge van de algemeene ontredde- ring van het land was het onmogelijk een in al zijn onderdeelen behoorlijk gecoördineerd organisatieplan voor de volkshuishouding samen te stellen en uit te voeren.”

„Ten einde een verder verval van de volkshuishouding te voorkomen, zijn de volgende hervormingen noodzakelijk:

a. de Staat in den persoon van den Oppersten Raad der Volkshuishouding en diens plaatselijke organen neemt de voornaamste en voor den Staat meest gewichtige bedrijfs-groepen in eigen beheer; b. deze ondernemingen worden op zuiver commerciëlen grondslag geëxploiteerd; c. de sfeer van deze staatsexploitatie wordt gehouden binnen de grenzen van de beschikbare materiele resources van den Staat. Ter aanvulling van de door de verschillende staatsorganen te leveren grondstoffen, levensmiddelen enz. staat het den bedrijfsleiders vrij om een deel hunner productie in de open markt te realiseren en daartegen het benodigde in te koopen; d. de voorziening der arbeiders van levensmiddelen, kleeding e.d. maakt deel uit van het arbeidsloon, dat in overeenstemming wordt gebracht met den door iederen arbeider gepresteerden arbeid, als aansporing tot meerdere productiviteit.

Industrieële ondernemingen, die niet tot de hier bedoelde bedrijfspgroepen behooren, moeten in pacht worden afgegeven aan particuliere ondernemers of groepen van ondernemers. Alle ondernemingen, die niet door den Staat kunnen worden geëxploiteerd, en voor welke zich evenmin particuliere ondernemers aanmelden, moeten worden gesloten.”

Het hier ontwikkelde denkbeeld, dat den wijschen naam van „staatskapitalisme” kreeg, stelde een compromis voor tusschen het vroegere exclusieve staatsmonopolie van industrie en handel en het herstel van het particuliere initiatief, waarbij de Staat voor zich alle bedrijven reserveerde, die voor het behoud van zijn economische oppermacht onmisbaar zijn. Om deze staatsbedrijven levensvatbaar te maken in de omgeving van het nieuw opkomende „particuliere” kapitalisme, moesten zij op commerciële leest worden geschoeid en op de open markt kunnen concurreren met de particuliere ondernemers.

Zoo werden dan alle voornaamste bedrijven in groepen of „staats trusts” vereenigd. In Maart 1921 waren van alle daarvoor in aanmerking komende industrieële ondernemingen 70 pCt. getrusteerd; deze telden 80 pCt. van alle daarbij betrokken arbeiders. Behalve industrieële, zijn er ook commerciële, mijnbouw-, bosch-, transport-trusts enz. De leiding berust bij directies, die gewoonlijk wel uit min of meer deskundigen (veelal vroegere bedrijfsleiders e.d.) bestaan, maar waarin toch ook altijd een of meer communisten zitten, die officieel de macht in handen hebben. (In werkelijkheid is dit niet altijd het geval!) Het was vooral over de gebreken incompetentie van deze nieuwbakken communistische kooplieden, dat Lenin in zijn laatste redevoeringen al zijn gal uitstortte.

In het algemeen hoort men over de gestie der trusts niet veel goeds. Zelfs de meest zaakkundige leiders spreken tamelijk sceptisch over hun eigen bedrijf. „Ik weet niet waaraan het ligt,” zei mij zoo iemand. „Ik doe precies zooals ik het vroeger, vóór de revolutie, gewend was: ik koop en ik verkoop, en ik maak winst — maar daarbij heb ik niet de overtuiging dat er iets van terecht komt.”

Inderdaad is het uiterst moeilijk om in den heerschenden chaos precies vast te stellen wat er eigenlijk gebeurt en welke factoren den toestand voornamelijk beheerschen. Twee jaar geleden was het gemakkelijk om alles toe te schrijven aan het régime, dat het economische leven in kunstmatige vormen had gedwongen. „Herstel van den vrijen handel” gold toen als het aangewezen middel tegen alle kwalen. Nu de vrije handel hersteld is, voelt men dat daarmede wel een eerste stap in de goede richting is gedaan, maar dat er nog ontelbare andere factoren zijn, die eene werkelijke en blijvende verbetering tegenhouden.

Een belangrijke rol in de algemeene verwarring speelt de met duizelingwekkende snelheid woortsdrijvende depreciatie van het papiergeld. Het is alsof zich over de economische inzinking van het land een draaikolk van roebels heeft gevormd, die alles wat er mee in aanraking komt onweerstaanbaar naar de diepte sleurt. Wie het niet zelf heeft ondervonden, kan zich moeilijk een voorstelling maken van de phantastische vormen, die de geheele samenleving, de volks- zoowel als de staatshuishouding, daardoor hebben aangenomen. De dagelijkse prijsstijgingen vervolgen u als een booze droom; zij maken elke financiële of commerciële berekening onmogelijk.

Ik aarzel eenigszins om cijfers te noemen, want hoe ijverig ook in Rusland met statistieken en indexcijfers gewerkt wordt, ik heb ze veelal tegenstrijdig en daarom weinig betrouwbaar bevonden. Men is echter wel niet zoo heel ver van de waarheid af wanneer men aanneemt, dat sedert het begin der revolutie de koopkracht van den roebel in den loop van elk jaar telkens tot op een tiende gedaald is, zoodat men van jaar tot jaar (gerekend vanaf 1 Jan. 1917) ongeveer deze verhouding krijgt: 1917 100; 1918 10; 1919 1; 1920 0,1; 1921 0,01; 1922 0,001.¹⁾

In den winter van 1921/22 is het tempo van depreciatie echter zeer versneld, zoodat op 1 April l.l. de koopkracht van den roebel reeds minder dan een tiende van die op 1 Januari was geworden — dus 0,0001!

De circulatie bedroeg in Milliarden op den 1 Jan. van elk jaar: 1917 — 9; 1918 — 27; 1919 — 61; 1920 — 225; 1921 — 1169; 1922 — 17.000, en vervolgens op 1 Febr. 29.000; 1 Maart 48.000; 1 April 71.000 milliard! Het feit, dat ongeveer 35 pCt. van de heele emissie te Moskou plaats heeft, duidt op de groteske vervorming van het economische leven in een land van zoo reusachtige oppervlakte.

Uit de genoemde cijfers blijkt voorts, dat nog nooit in het verloop der revolutie de emissie en, in verband daarmede, de depreciatie zoo fenomenale afmetingen heeft bereikt als juist na het inzetten der nieuwe economische politiek. Dat deze, door de plotselinge expansie van het goederenverkeer, een grootere behoefte aan ruilmiddelen moest verwekken is duidelijk. Het merkwaardige verschijnsel doet zich echter voor dat, naarmate de emissie toeneemt, niet alleen de relatieve, doch ook de absolute koopkracht van de in omloop zijnde papiermassa vermindert. Zoo is — alweer onder het noodige voorbehoud ten aanzien van de volstrekte betrouwbaarheid der cijfers — gebleken, dat de 71.000 milliard roebels van 1 April 1922

slechts een derde van de waarde vertegenwoordigden van de 17.000 milliard van 3 maanden tevoren.

Dit verschijnsel wijst eender op eene aanzienlijke inkrimping dan op eene vermeerdering van den goederenvoorraad, en in elk geval op de aanwezigheid van factoren, die de inflatie op buitengewone wijze hebben bevorderd. Als zoodanige factoren moeten zeker wel in hoofdzaak worden aangemerkt de financiering der trusts, de op de depreciatie gebaseerde windhandel, en — als lugubere achtergrond van alles — de groote hongersnood.

De misoogst en de hongersnood, die een groot aantal van juist de meest productieve provincies hebben getroffen, hebben op het heele economische leven de uitwerking van een vernietigenden oorlog, die miljoenen producenten en een ontzaggelijk productief kapitaal aan den nuttigen arbeid onttrekt. In den loop van de revolutie is de Russische staats- en volkshuishouding in toenemende mate een voedingsprobleem geworden. Naar „het brood” richtte en richt zich letterlijk alles; de broodprijs beheerscht alle waarden. Het kon dus wel niet anders, of het uitbliven van den oogst in Zuid- en Zuid-Oost Rusland moest een geweldige prijsstijging op elk gebied ten gevolge hebben.

Juist in dezen tijd begon de trusteeering der industrie en het herstel der „Geldwirtschaft”. De biljettempers voorzagen de trusts van het noodige bedrijfskapitaal, en deze brachten vele honderden en duizenden van Milliarden in omloop ter aankoop van gronden en brandstoffen, voeding en kleding der arbeiders enz., ja dikwijls met geen ander doel dan om hun papieren kapitaal tegen depreciatie te verzekeren door het in goederen te beleggen. Zoo waren er bijv. mijnbouwtrusts, die nog niet dadelijk aan het werk konden gaan en toch hun heele bedrijfskapitaal, dat ettelijke honderden van Milliarden beliep, in eens uitbetaald kregen, waarop zij dan in enkele dagen tijds dat heele bedrag omzetten in elke soort van goederen, die zij maar krijgen konden — tot meubels en huisraad toe!

Men begrijpt, hoe door dit alles de prijzen omhoog vlogen. Verschrinkt door de dagelijks versnellende depreciatie van het geld, die alle plannen tot hervorming der staatsfinanciën in de war stuurde, kwamen de Moskousche economisten tot het inzicht, dat de trusts hunne levensvatbaarheid moesten bewijzen door zichzelf te financieren. Om aan geld te komen, moesten zij hunne productie en hunne voorraden in de open markt verkoopen. Eerst deze algemeene „uitverkoop” heeft den waren toestand aan het licht gebracht, die door den hongersnood geschapen en langen tijd onder den geldpapieren vloed bedekt gebleven is. Het bleek nl., dat er weinig of geen koopers waren. Eerst heeft men dit willen toeschrijven aan „geldhonger” d.w.z. gebrek aan circulatie-middelen (en dat bij een circulatie van 71.000 milliard!). Later begon men te spreken van „industriële overproductie” (terwijl deze varieert tusschen 2 en 26 pCt. van de productie in vreedestijd, de invoer uit het buitenland reeds zoovele jaren stilstaat en de bevolking aan alles gebrek lijdt). Er waren zelfs radicale „freetraders”, die betoogden, dat Rusland zijn fabrieken moest uitvoeren, om levensmiddelen te kunnen invoeren!

Een feit is, dat bijv. op een onlangs gehouden jaarbeurs, waar vertegenwoordigers van eenige honderden trusts en handelssecties van de provinciale economische organen bijeenkwamen, 10 à 100 maal meer goederen werden aangeboden dan konden worden gerealiseerd. Een ander feit is, dat in de algemeene hausse van de laatste maanden de prijzen van fabrieken in verhouding verre ter achter gebleven zijn bij die van levensmiddelen en van alle goederen (speciaal grond- en brandstoffen), welke productie voornamelijk afhangt van de voedselvoorziening, — met het gevolg, dat de industrie, indien werkelijk commercieel beheerd, onmogelijk met winst kan werken.

¹⁾ In een officieele publicatie vond ik deze indexcijfers (op 1 Jan. van elk jaar) ten opzichte van 1913 — 1; 1917 — 2; 1918 — 16; 1919 — 103; 1920 — 1670; 1921 — 1290; 1922 — 200.000. Dit laatste cijfer komt ook vrijwel overeen met de verhouding van den papier- tot den goudroebel op 1 Jan. 1922, die Keynes op gezag van de Russische Genua-delegatie geeft, nl. 170.000.

Het verband tusschen deze feiten en den hongersnood is duidelijk. Deze heeft zoowat de helft van de landbouwende bevolking van Europeesch Rusland uitgeschakeld, niet alleen als producenten van levensmiddelen, maar ook als koopkrachtige consumenten van fabrikaten. Vandaar een kolossale verschuiving in de waardeverhouding tusschen levensmiddelen en alle andere goederen. Vandaar ook het paradoxale verschijnsel dat de vraag naar fabrikaten, *voorzoover zij bestaat*, een vraag is naar goede kwaliteit, en zelfs naar luxe. Want de boeren in streken, die niet door den hongersnood getroffen zijn, hebben aan die negatieve omstandigheid een ongewonen welstand te danken. De contrasten, die men in het hongerende Rusland ontmoet, zijn dus zeer opvallend. In haar geheel beschouwd, is echter natuurlijk de bevolking verschrikkelijk verarmd — en zij was al niet erg welvarend in haar allerbesten tijd!

Het is goed, zich van deze dingen rekenschap te geven, wanneer men spreekt van Rusland als markt voor de Westersche industrie, of van de Russische industrie als hebeggingsobject voor het Westersche kapitaal. Er valt de conclusie uit te trekken, dat voorzoover men te doen heeft met de groote massa der landbouwende bevolking, de individueele koopkracht nog wel langen tijd zeer beperkt zal blijven, tenzij het herstel van productie kan worden bespoedigd door creditverleening. Dat deze alleen kan komen uit het buitenland, wordt nu te Moskou wel ingezien. Wat men echter nog niet inzielt is, dat in de gegeven omstandigheden de Russische industrie geen gezonden grondslag heeft voor een normale commerciële exploitatie, en dat zij dien grondslag niet kan krijgen voor en aler het platteland zijne productiviteit en daarmee zijn natuurlijke koopkracht herwinnen heeft. Zoolang dit niet het geval is, zijn m.i. alle pogingen om de Russische industrie, met of zonder hulp van het buitenland, te herstellen, tot mislukking gedoemd. Hierin ligt, naar mij voorkomt, de ware oorzaak van de industriele, de financieele, en elke andere crisis, die Rusland thans doormaakt. Het „staatskapitalisme”, dat voornamelijk op de industrie steunt, gaat daarmee zijn onvermijdelijke debacle tegemoet.

J. H. COHEN STUART.

WERKLOOSHEIDSVERZEKERING.

In de Ec.-Stat. Ber. van 24 Mei 11. geeft de heer Mr. H. J. Morren op verzoek der redactie eenige cijfers over de kosten der werkloosheidsverzekering en doet daarbij tevens een aanval op mijne artikelen in de N. Rt. Ct., thans als brochure verschenen.

Ik zoude onjuiste voorstellingen geven, ik zoude de begrippen steun en verzekering verwarren, ik zoude absurd handelen door voorbarige conclusies enz.

Nu schreef ik in de inleiding tot mijne brochure, dat wij niet mogen vervallen in onderling krakeel, dat wij moeten trachten klaar en onbevangen tot de kern der zaak door te dringen.

Wanneer we schrijven in een gemoedstoestand; als waarin de heer Morren de pen opvatte, wordt onwillekeurig de blik verduisterd. Ik volg den heer M. niet in zijne wijze van strijdvoering, maar ik zal trachten ten aanzien van eenige door Mr. M. te berde gebrachte punten licht te verschaffen.

De werklozenverzekering is gesteld in handen van de vakverenigingen. Mr. Morren heeft in „he Economist” van 1920 de bekende bezwaren tegen dit stelsel kortelijk samengevat. Hij heeft erkend, dat het de vakverenigingen niet om de werklozenverzekering op zichzelf te doen was, dat deze verzekering voor de organisaties in de eerste plaats was een hulpmiddel. En wel in den loonstrijd om elk werken onder het zogenaamde „normale loon” tegen te gaan. Zij, die werk onder dit „normale loon” zouden afwijzen, moeten als werklozen worden beschouwd en moesten als zodanig uitkeering ontvangen met steun van staat en gemeente. Zij zouden daarmee als con-

currenten van de markt worden gehouden. In de tweede plaats zoude de werklozenverzekering dienen als werfmiddel tot het verkrijgen van leden en tot versterking van de macht der organisaties.

Deze bezwaren brachten er den heer M. destijds niet toe, de organisaties als draagsters der verzekering te wraken terwijl hij thans de zaak in handen der vakverenigingen veilig schijnt te achten.

We kunnen hier volstaan met te constateeren, dat velen daarin met Mr. M. in gevoelen verschillen. De Groninger Mij. van Landbouw heeft verleden jaar haar bezwaren ontwikkeld tegen het van staatswege steunen van organisaties, waarvan sommige met een revolutionnair streven. De Raad van Commissarissen der Ned. Heidemaatschappij heeft zich daarbij aangesloten en betoogd, dat het wenschelijk zoude zijn bij de werklozenverzekering uitsluitend geheel neutrale kassen te steunen, zooals dit in Denemarken geschiedt. Van dit onderdeel der adressen aan den Minister van Arbeid is door Z. Exc. geenerlei notitie genomen. Er is geantwoord, dat neutrale kassen niet waren verboden. Dit was althans aan Commissarissen der N. H. Mij. zeer wel bekend, zooals uit hun adres bleek en daarover liep hun verzoek niet. Het gold integendeel iets geheel anders nl. *het verbod van steun aan organisaties, die de zaak ter hand nemen als strijdmiddel voor een ander doel.*

De vakverenigingen hebben zich in een andere richting ontwikkeld, dan velen veronderstelden. Er heeft zich uit hun midden een soort bureaucratie gevormd, welke volgens het oordeel van zeer velen storend optreedt tegenover een gezonde ontwikkeling der maatschappelijke verhoudingen, tegenover een aanpassing aan de zich wijzigende omstandigheden. Men vrees een algeheele maatschappelijke ineenstorting, wanneer door de machtsmiddelen der organisaties loonen worden gehandhaafd, die door de bedrijven niet kunnen worden gedragen. Men keurt het af, dat de Staat partij kiest in den loonstrijd en wel door het sturen in een richting, die de geheele bevolking in het verderf moet storten.

Het is hier thans de plaats niet om verder op de zaak in te gaan. Alleen zij de kwestie duidelijk gesteld.

Mr. M. schrijft, dat ik het ten onrechte doe voorkomen, alsof alleen de moderne (socialistische) vakbeweging op het standpunt staat, dat de werklozenverzekering moet berusten in handen der vakorganisaties. Intusschen had ik omtrent een tegenstelling te dien opzichte *niets* gezegd, wel had ik uitsluitend de socialistische vakorganisaties besproken, omdat ik me te dien opzichte het best had op de hoogte gesteld.

„Dit is juist de groote fout van Mr. Fockema, dat hij de begrippen verzekering en steun verwart. Bij hem is steun en verzekering identiek”. Aldus Mr. Morren.

Het standpunt thans door Mr. Morren ingenomen is in Januari 1922 verdedigd in een artikel ondertekend M. in het tijdschrift van den Werkloosheidsraad (blz. 40).

Deze M. schrijft naar aanleiding van het vermelde adres van Comm. der Ned. Heide-Maatschappij:

„Wij gelooven, dat hier steun en verzekering verward wordt. De uitkeering uit de kassen geschiedt volgens een verzekering, waaraan de arbeiders premie (meestal vrij hooge) hebben betaald.”

En verder omtrent een rekening houden met behoefte bij uitkeering aan verzekerden:

„Een dergelijke regeling is toch geheel in strijd met het karakter, dat de verzekering draagt.”

De Minister van Arbeid heeft zich nog dezen winter in gelijken geest uitgelaten. Op dit betoog van M. antwoordde ik in het T. v. d. W. raad:

Verzekering en steun. Men meent soms (o.a. dit Tijdschrift 1922, blz. 41), dat deze begrippen niet behoorlijk werden onderscheiden in het adres van de R. v. C. De steller van het adres is uitgegaan van het begrip „verzeke-

ning" in zijne oorspronkelijke, eigenlijk eenige juiste beteekenis. Bij verzekering dekken premie en risico elkaar. De gezamenlijke premies moeten voldoende zijn tot het verstrekken van de uitkeeringen.

De 100 pCt., welke rijk en gemeente aan de premies toeleggen (W.B. 1917) is steun aan de kassen. Wanneer hogere bedragen worden uitgekeerd, heet dit *extra steun*. Het is de ook door de regering gebruikte terminologie. Men zie dit Tijdschrift 1921, bl. 527: voortzetting der reglementaire uitkeering werd mogelijk gemaakt „door *extra steun* aan de kassen”.

Nu wordt het woord *steun* ook gebruikt in meer beperkten zin als de uitkeeringen aan de zoogenaamde uitgetrokkenen vanwege Binnenlandsche Zaken.

En deze betekenis op den voorgrond plaatsend, komt men tot een onjuiste tegenstelling.

Men zegt dan: Aan de eene zijde heeft men reglementaire uitkeering, waarvoor men *betaald heeft* en waarop men recht heeft. Aan de andere zijde heeft men een gift van de overheid. De tegenstelling is niet juist.

Voor zoover de uitkeeringen geschieden met het geld, hetwelk de Minister van Arbeid noemt *steun* of *extra steun* aan de kassen, voor zoover heeft men *niet* betaald. En juist over dit *niet betaalde* loopt de vraag.

Nu rijst de vraag in welke mate en in welke gevallen de overheid subsidie moet verlenen voor dit doel. De R. v. C. is van oordeel, dat daarbij het al dan niet bestaan van behoefte aan steun op den voorgrond moet treden.

De red. schreef naar aanleiding hiervan: (blz. 93).

„Toegegeven wordt, dat het (steun aan de verzekering) geen zuivere verz. idee is.”

Nu had ik verwacht, dat hiermede dit strijdpunt zoude zijn ter zijde geschoven, dat we dus nog slechts de vraag hadden te beantwoorden, in welke gevallen en in welke mate aan de kassen steun moest worden verleend.

De Minister bleef in de discussie op het standpunt, dat bij de door den Staat gesteunde verzekering voor den factor „behoefte” geen plaats was. Intusschen had hij dit standpunt in de practijk al prijs gegeven, door bij zoogenaamden *buitengewonen* steun aan de kassen met de behoefte rekening te houden.

Iedere kring is natuurlijk volkomen vrij om voor zelf bepaalde eventualiteiten verzekeringen te sluiten. De Staat moet echter met zijn steun eerst helpend optreden, wanneer aan dien steun bepaalde behoefte bestaat. Wanneer al — zooals de Minister van Arbeid in Februari zeide — het begrip „behoefte” vreemd is aan de Verzekering, zoo geldt dit niet de door den Staat *gesteunde* verzekering.

Hier heeft men zich wel degelijk de vraag te stellen: staan wij tegenover een risico, hetwelk niet door den betrokken kring met eigen middelen kan worden gedragen? Zoo bijv. de bouwvakarbeiders te Rotterdam, die gemiddeld f 3000,— per jaar verdienden bij 6-weekse werkloosheid, dus gedurende de 46 weken waarin zij werkten ruim f 65,— per week. Zoo zij wekelijks f 5,— ter zijde legden, hadden zij voor de 6 weken werkloosheid f 230,—. Moeten nu de belastingsbetalers hunne penningen offeren om aan die mannen gedurende de 6 weken een verhoogde uitkeering te verstrekken? Er is zoowel door mij als door anderen gewezen op de te dien opzichte bestaande misbruiken. Men gaat aan dit alles voorbij met de opmerking: „De fout is dat men de begrippen steun en verzekering verward.”

De lezer oordeele aan welke zijde de fout is.

Laten wij thans den heer Morren even volgen bij zijn reis naar het buitenland, doch alleen waar het betreft de landen, die door mij zijn besproken. De heer M. schrijft: „Het is dus volkomen onjuist, wanneer Mr. Fockema beweert, dat men in Zwitserland geen verzekering, maar alleen steun kent.” Deze bewering was echter door mij geenszins gevoerd. Integendeel was gezegd, dat men in Zwitserland ruime ondervinding had met de verzekering, doch dat men bij de maatregelen van bondswege — 29 October 1919 — bij de codificatie en wijziging van voorafgaande maatregelen *voor den bond* zijn heil niet had gezocht door steun aan de verzekering, doch uitsluitend door an-

deren steun. Dit nu wordt door Mr. M. niet weerlegd. *Zijne weerlegging geldt een stelling, die door mij niet is verkondigd.*

Mr. Morren beroept zich op een aan het Besluit van 29 Oct. 1919 voorafgaande regeling, en wel op de stichting van het federale fonds in 1917, „om genoemde kassen (W.l.h.kassen) financieel te steunen en tevens steun te verlenen aan niet verzekerden”.

In het Bondsraadbesluit van 24 Maart 1917 tot stichting van 't voormelde fonds vindt men echter niet de door Mr. M. daaruit aangehaalde tegenstelling: De subsidies uit het fonds strekken:

a. ten bate van de kantons, gemeenten enz. voor hetgeen zij doen om te verzachten de gevolgen van onvrijwillige werkloosheid.

b. Pour atténuer l'indigence alors même qu'elle n'est pas due chômage.

De eerste rubriek spreekt dus niet van verzekering en de tweede niet — zooals Mr. M. zegt — van steun aan niet-verzekerden, maar van steun aan hen wier armoede niet het gevolg is van werkloosheid.

Al is het nu mogelijk, dat op grond van het sub a. bepaalde steun aan kassen kan zijn verleend, het geld wordt niet in het bijzonder voor dat doet beschikbaar gesteld.

En dan lette men op het volgende: blijkens het sub b geformuleerd is het element „behoefte” als overheerschende factor bij iederen vorm van steun op den voorgrond gesteld. Reeds destijds dacht men in Zwitserland aan hetgeen ook thans nog in Nederland wordt ter zijde geschoven.

Van enkele andere landen had ik gezegd, dat men bij zijne steunmaatregelen rekening had gehouden met de behoefte. In de vraag of dit was geschied op de juiste wijze en in de juiste mate was door mij niet getreden. Het was mij er alleen om te doen, om door eene verwijzing naar elders te versterken mijn betoog, dat men verkeerd deed, door voor eene belangrijke zijde van het vraagstuk het oog te sluiten.

Nu schrijft Mr. M. dat men in Oostenrijk met de wet van 17 Maart 1921 de door mij gepropageerde beginselen zou hebben losgelaten. Ik weet niet wat Mr. M. verstaat onder de door mij gepropageerde beginselen. Ik had geschreven dat men ook in Oostenrijk rekening had gehouden met het beginsel: geen behoefte, geen steun. En met dit beginsel is in par. 3 i van de door Mr. M. geciteerde wet wel degelijk rekening gehouden. Wanneer de „Lebensunterhalt” geen gevaar loopt, kunnen de werkloozen van steun worden uitgesloten.

Voor Duitschland beroept Mr. M. zich op het ahangige wetsontwerp. Er zoude daarbij „een bijslag voor zijne (des werkloozen) familieleden zijn bepaald, zonder dat met de inkomsten van deze laatsten is rekening gehouden”.

Door Mr. M. is daarbij par. 15 van voormeld ontwerp uit het oog verloren. De uitkeering wordt (met uitbreiding tot stief- en pleegkinderen) slechts verschaffd ingeval er onderhoudsplicht (art. 376 B.W.) bestaat en het hoofd van het gezin vóór het intreden van zijne werkloosheid den betrokken persoon ook werkelijk heeft onderhouden. En onderhoudsplicht ontbreekt tegenover een lid van het gezin, hetwelk over eigen voldoende inkomsten beschikt.

De heer M. geeft ons in anderhalve kolom een kijkje in 8 verschillende landen en concludeert hierna, met verwijzing naar hetgeen hij schreef omtrent ons Vaderland: „Uit het voorgaande blijkt wel, dat onze regeling volstrekt niet ongunstig afsteekt bij hetgeen elders is ingevoerd.” Is Mr. M. niet wat al te lichtvaardig met zijne conclusie?

Ik stap van dit onderwerp af met eenige algemeene opmerkingen.

Mr. M. volgt een reeds veel gekozen spoor door het ter zijde stellen van de hoogst belangrijke bronnen, waarover men ten onzent op het gebied van de werk-

loosheid kan beschikken. Ik noem als zoodanig nogmaals de voornaamste bron: de rapporten verzameld door de Groninger Mij. van Landbouw.¹⁾ Men heeft zich in Groningen voor deze zaak groote moeite gegeven. Tal van personen, Burgemeesters, landbouwers e.a., hebben hun dikwijls moeilijk uitgewonnen tijd besteed ter verspreiding van meerder licht.

Het Tijdschrift van den Werkeloosheidsraad heeft van dit alles niets besproken, alleen eenige korte conclusies van de algem. vergadering van de Gr. Mij. van Landbouw overgenomen. En Mr. M. — hoewel naar dit alles verwezen — doet het voorkomen, alsof slechts ongenoemden zijn ten tooneele gevoerd.

„Ongenoemde personen met verklaringen van twijfelachtige waarde.” Aldus kwalificeert Mr. M. in één rubriek allen, wier stem ik deed hooren.

Zoude het niet wenschelijk zijn, dat men aan het Ministerie van Arbeid ook eens in ruimen kring het oor te luisteren legde?

En gaat door de gewoonte om niet rond te zien en niet te luisteren het observatievermogen niet te veel verloren?

Laat ons niet in persoonlijke twisten vervallen, doch laat ons samen streven naar het verkrijgen van het juiste licht, waaraan wij bij den jammerlijken noodtoestand van ons Vaderland zoo groote behoefte hebben.

R. A. FOCKEMA.

DE RUBBER-CRISIS.

II.

III. Voorstel van een maatregel tot bestrijding der heerschende rubbercrisis.

Het is duidelijk, dat een maatregel, die succesvol wil zijn, moet voldoen aan het volgende:

Hij moet de productie beperken tot wat de consumptie benodigt en zelfs beginnen met de productie dusdanig te beperken, dat de voorraden slinken; hij moet tegelijkertijd den verkoopprijs op een niveau brengen, dat tegenover den kostprijs der gereduceerde productie gunstig afsteekt; hij moet zoo spoedig mogelijk leiden tot het onmoedig zijn van zichzelf, m.a.w. tot den terugkeer van volle productie en vrijheid van beweging.

Waar de productie thans pl.m. 350.000 tons bedraagt, de consumptie pl.m. 250.000 tons en de voorraden pl.m. 250.000 tons, is een vermindering der productie van 25 pCt. onvoldoende; men vange dus aan met een reductie van 50 pCt. en de productie zal minder zijn dan de consumptie; de voorraden zullen slinken; zoodra dit duidelijk blijkt worde opnieuw voor een zekere periode vastgesteld hoeveel de reductie zal bedragen en hiermede wordt voortgegaan totdat blijkt, dat geen reductie meer noodig is.

Terzelfder tijd worde om het derde doel te bereiken het planten van rubber verboden, behalve ter vervanging van oude boomen, zoodat de berekening der reductie steeds op dezelfde gegevens betreffende aanplantingen kan worden gebaseerd en de geheele opzet een vaste basis heeft; de momenteele aanplant zal t.z. tijd niet te groot voor de behoefte blijken te zijn.

Wat het tweede doel betreft, zoo zal de vermindering van productie zeer spoedig duidelijk in de prijzen tot uitdrukking komen; om evenwel daaraan kracht bij te zetten en producenten zoo spoedig mogelijk winst te doen genieten, dient bij het besluit tot 50 pCt. inkrimping en tot niet meer planten tegelijkertijd bepaald te worden, dat producenten hun productie en hunne onverkochte voorraden vanaf dat moment niet mogen verkoopen beneden een nader vast te stellen prijs, welke geacht mag worden den kostprijs van een 50 pCt. mindere productie te overschrijden met minstens 3d per lb.; dat zij, die onverkochte voorraden hebben, hierdoor extra profiteeren moge waar zijn, doch, deze maatregel doet den marktprijs eender den vastgestelden verkoopprijs

bereiken; hetgeen dus weer hun, die geen onverkochte voorraden hebben, ten bate komt.

De minimum-prijs wordt ingetrokken, zoodra als boven vermeld besloten wordt om wegens het slinken der voorraden de productie-beperking te verminderen, immers zij zal alsdan niet meer noodig zijn; het feit, dat slechts nauwelijks voldoende voor de consumptie wordt geproduceerd, zal prijzen op een zoodanig niveau houden, dat er slechts met winst behoeft te worden verkocht.

Zoodra zulks mogelijk is, wordt teruggekeerd tot volle productie en tot nieuw planten, zoodra blijkt, dat zelfs de volle productie niet de consumptie dekt.

Men zal zeggen, dat hoe uiterst eenvoudig het plan ook lijkt, er veel praktische bezwaren aan verbonden zijn, vandaar dat mog even de bespreking daarvan moge volgen tegelijk met eenige aanbevelingen:

Het zal noodig zijn, dat er een lichaam worde geschapen, dat namens de Engelsche, Hollandsche en andere producenten de leiding heeft en besluiten neemt; het zal de inkrimping telkens moeten vaststellen, den verkoopprijs moeten bepalen, waar beneden bij de eerste inkrimping niet mag worden verkocht en moeten decideeren, wanneer volle productie en ten slotte nieuwe aanplant veroorloofd is; verder behoeft zijn werkring zich niet uit te strekken; een verkoopbureau is geenszins noodig.

Daarnaast zal het noodig zijn, dat de diverse regeringen in the East worden verzocht als „executive controlling Agents” op te treden, hetgeen zij ongetwijfeld gaarne zullen aanvaarden. Met reeds afgesloten forward contracten zal natuurlijk rekening moeten worden gehouden, door speciale regelingen te treffen voor de producenten, die dezulke aangingen.

Voorts zal rekening moeten worden gehouden met het feit, dat sommige producenten pas in hun ontwikkelingsstadium verkeerden, door de inkrimping ten opzichte van hen op een minder percentage stellen dan de anderen of door het percentage te berekenen naar hunne volle productie.

De bedoeling moet voorzitten winst te maken, doch zij mag niet daartoe leiden, dat de verkoopprijs buiten verhouding hoog wordt gesteld bij de eerste inkrimping, noch dat het inkrimpingspercentage gehandhaafd blijft, wanneer de marktprijs, wegens de sterk slinkende voorraden of wegens onderproductie, belangrijk boven den kostprijs komt, immers naast en boven de oorspronkelijke bedoeling om niet verlies noch winst te maken, staat de uiteindelijke bedoeling tot volle productie en normale verhoudingen terug te keeren.

De financiële zijde van het geschetste plan wordt in het geheel niet genoemd, omdat aangenomen wordt:

- 1o. dat de marktprijs zeer spoedig de hoogte zoude bereiken, waartoe verkocht mag worden;
- 2o. de banken ongetwijfeld gaarne rubber zullen beleenen, mits zij weten, dat het plan wordt doorgevoerd;
- 3o. indien de banken zouden blijken zulks niet te willen doen, er onmiddellijk een fonds bijeengebracht zou kunnen worden door producenten en aandeelhouders van Rubber-Maatschappijen ter uitsluitende financiering van de rubber, welke onverkocht moet blijven tot, het vastgestelde prijsniveau is bereikt.

Slotwoord.

Ongetwijfeld zal dit artikel veel critiek uitlokken, doch is mijn bedoeling producenten ertoe te brengen tot eenigen maatregel over te gaan, welke hunns inziens succesvol zal zijn en te trachten hen ervan te overtuigen, dat de door hen genoemde bezwaren niet onoverkomelijk zijn, mits door allen goeden wil wordt betoond, wat van directeuren van Maatschappijen, die grootendeels geen dividend kunnen uitkeeren en zeer zeker geen rooskleurige toekomst tegemoet gaan, toch verwacht mag worden.

G. A. VOÛTE.

P.S. Nauwelijks was dit geschreven of de bladen

¹⁾ Mr. R. A. Fockema's brochure „De Werkloosheid en hare bestrijding”, bl. 65 en 69.

bevatten een artikel van de hand van den heer Burger; vooropstellende, dat het mij bijzonder genoeg doet, dat eindelijk eens een tegenstander van restrictie der productie uitvoerig zijne argumenten publiceerde, zij het mij vergund deze even aan critiek bloot te stellen:

In de eerste plaats mis ik na de zinsnede:

„De tegenstander zegt: Ge kunt mij geen bepaalden prijs in uitzicht stellen, want de prijsvorming wordt nog door geheel andere factoren beheerscht, dan vraag en aanbod,” een opgave van die andere factoren, welke m.i. dan ook moeilijk te noemen zouden zijn.

In de tweede plaats mis ik na de zeer begrijpelijke mededeeling, dat de kostprijs door inkrimping belangrijk stijgt, het bewijs of argument, dat de verkoopprijs niet méér dan evenredig stijgt en niet winstgevend zou kunnen worden.

In de derde plaats vind ik wel het argument, waarvoor ik pas na publicatie van mijn artikel vreesde, dat de handel zou profiteren, doch mag m.i. dit geen argument heeten, tenzij bewezen kan worden, dat *alleen* de handel zou profiteren en niet de producenten; immers dat de handel tijdelijk zoude profiteren kan toch geen argument zijn tegen een maatregel, welke ten slotte de producenten doet profiteren; wanneer de doorvoering van goede maatregelen steeds stuitte op afgunst tegenover hen, die daarvan het eerst profiteren, dan zouden zeer weinige tot stand komen.

In de vierde plaats de zinsnede:

„Want ofschoon men er wel in slagen zal ten koste van den producent den marktprijs tot verbetering te brengen, het verbruik van rubber zal men er niet door kunnen uitbreiden en daarom gaat het ten slotte.”

De heer Burger had te voren niet bewezen, dat de marktprijs *ten koste van* den producent tot verbetering zou worden gebracht; geen enkel voorstander van inkrimping heeft ooit beweerd daarmee te be-roiken, dat het verbruik van rubber toeneemt; die toename zal vanzelf wel komen wanneer de tijden meer normaal worden; de consumptie neemt geregeld toe en indertijd werd voorgerekend, dat er een tekort aan rubber zoude ontstaan; dat de beste oplossing van de rubbercrisis zoude zijn een maatregel te vinden, welke de consumptie dermate doet toenemen, dat van inkrimping der productie geen sprake behoeft te zijn, is duidelijk, doch omdat een dergelijke maatregel niet is gevonden andere maatregelen, welke de crisis bezweren af te wijzen is onjuist.

In de vijfde en laatste plaats kom ik op tegen de bewering:

„De economische toestand in Europa heeft handel en bedrijf lamgeslagen. Ondernemingslust van de zijde van den handel bestaat niet noemenswaard.”

Mij komt het voor, dat, alhoewel de handel zeer zeker zware klappen heeft gehad, het hem aan ondernemingslust geenszins ontbreekt en wat betreft rubber, moge het waar zijn, dat sommige handelaren door zware verliezen genoopt zijn geworden het artikel te laten varen, daar staat tegenover, dat de overgeblevenen, mede dank zij den lagen vigeerenden prijs, thans juist veel aandurven. Dat „de producent meer dan ooit afhankelijk is van de vraag naar het product „van de zijde van fabrikanten” is slechts daaraan te wijten, dat de onverkochte voorraden, juist bij de handelaren, zoo groot zijn, dat dezen niet genezen zijn verdere speculatieve inkoop te doen, doch slechts willen koopen, wanneer fabrikanten hen van een deel hunner voorraden ontlasten. De schuld op den handel te werpen, en dan speciaal in Europa, is absoluut verkeerd. Vraag en aanbod beheerschen wel degelijk den prijs van het artikel en een oplossing voor de crisis kan slechts gevonden worden door, hetzij de vraag sterk te stimuleeren, hetzij het aanbod sterk te beperken.

Waar er tot dusverre nog nooit eenige maatregel

werd voorgesteld, welke zelfs maar een schijn van kans had om de vraag sterk te stimuleeren, mag niet langer gewacht worden, doch moet een maatregel worden genomen, welke inderdaad het aanbod onmiddellijk sterk beperkt. Mocht ik er niet in geslaagd zijn, dan zullen toch zeker de producenten erin kunnen slagen een maatregel te vinden, welke niet alleen deze sterke beperking bewerkstelligt, doch die tevens winstgevend voor hen is en hen op den duur tot normale toestanden terugbrengt.

Ik wil mij slechts aan één voorspelling wagen en wel deze: zoodra een overeenkomst wordt bereikt als de door mij voorgestelde, zullen de prijzen sterk stijgen en zullen zij nadat de productiebeperking van 50 pCt. is aangevangen en de verkoopprijs is bepaald, binnen 3 à 6 maanden het niveau van dien verkoopprijs bereikt hebben.

MEDEZEGGENSCHAP.

Ten vervolge op de in Nos. 330, 331, 333, 334 en 335 afgedrukte antwoorden van de heeren van Heek, Wilton, van Beuningen, Regout en Kuiper volgt hieronder dat van den heer E. Kupers.

* * *

Het vraagstuk van het medezeggenschap der arbeiders in het bedrijfsleven dringt zich steeds sterker op den voorgrond. Dit is niet een verschijnsel, dat zich alleen tot ons land beperkt. Integendeel. In vrijwel alle landen, waar de vakbeweging tot een macht van betekenis is uitgegroeid, komt de eisch van medezeggenschap naar voren. Dit is geen toevallige omstandigheid en evenmin een gevolg van gemaakte afspraken. Dat deze eisch thans overal wordt gesteld, is een gevolg van den oorlog, die ook de vakbeweging voor nieuwe problemen heeft geplaatst.

Vóór den oorlog heeft de vakbeweging zich over het vraagstuk van het medezeggenschap niet druk gemaakt. Toen bestond er ook feitelijk geen aanleiding toe, omdat de positie der vakbeweging een gansch andere was, dan tegenwoordig. De vakorganisaties hadden in de periode, welke aan den oorlog voortaf is gegaan, de handen meer dan vol in den strijd voor hare erkenning en om haar positie in het bedrijf te bevestigen.

In de meeste bedrijven heeft dat proces haar beslag gekregen, heeft de vakorganisatie de werkgevers gedwongen op voet van gelijkheid met haar te onderhandelen en haar te beschouwen als gelijkberechtigde partij in de regeling der arbeidsvoorwaarden. Maar met deze beperkte taak is de vakbeweging niet meer tevreden. Deze periode, waarin de vakorganisatie vrijwel uitsluitend als een apparaat werd beschouwd, dat in beweging werd gesteld ten opzichte van de regeling der arbeidsvoorwaarden, is met den oorlog afgesloten.

* * *

Vóór den oorlog stond de vakbeweging nationaal, zoowel als internationaal op het standpunt, dat zij den strijd had te voeren binnen het raam der kapitalistische maatschappij. De strijd tegen deze en voor een socialistische maatschappij, liet zij over aan de socialistische partijen, met wie de vakbeweging in de meeste landen op bondgenootschappelijken voet verkeerde.

Daarin is echter sedert den wereldoorlog verandering gekomen. Thans voert ook de vakbeweging — wanneer wij hier spreken van de vakbeweging, dan wordt daarmee bedoeld de vakbeweging, die tot het Internationaal Verbond van Vakverenigingen, waarbij 24 miljoen arbeiders zijn aangesloten, behoort —, een directen strijd tegen de grondslagen van de huidige samenleving en heeft zij evenals de socialistische partijen op haar program van actie, den eisch van de socialisatie der productiemiddelen, geschreven.

Tijdens en na den oorlog is de invloed der vakbeweging sterk toegenomen en wordt haar groeiende

betekenis meer en meer erkend. De sporen daarvan zijn te vinden in de wettelijke maatregelen, welke vooral de laatste jaren op sociaal gebied zijn tot stand gekomen. Maatregelen, welke eenenzijds beoogden den arbeider bescherming te verleenen, als de economisch zwakkere, andenzijds hem een zekeren invloed toe te kennen op den gang van zaken in het bedrijf, in welks dienst hij zijn arbeidskracht heeft gesteld.

In de wetten op de Bedrijfsraden, welke in Duitschland, Oostenrijk en Tsjecho-Slowakye zijn ingevoerd, is dit nader uitgewerkt; Engeland heeft zijn Whitley raden; in Italië is na de groote staking in de metaalindustrie in 1919, toen de arbeiders de fabrieken „in bezit hadden genomen”, een wettelijke regeling tot stand gekomen, waarbij aan de arbeiders medezeggenschap in de ondernemingen wordt toegekend.

Uitgezonderd in Engeland, waar de Whitley raden berusten op de vrijwillige samenwerking tusschen werkgevers en werknemers, is in de andere genoemde landen deze vorm van medezeggenschap slechts onder den hoogen druk van revolutionaire gebeurtenissen tot stand gekomen.

Dit is niet het werk van de vakbeweging alleen geweest. In vorengenoemde landen beschikt de arbeidersklasse tevens over een vrij sterken politieken invloed. Duidelijk valt hier de wisselwerking te constateeren tusschen de economische en politieke macht der arbeidersklasse. De politieke democratie is in de meeste dezer landen, evenals trouwens in het onze, grootendeels verwezenlijkt.

Thans is de tijd aangebroken, de economische democratie in te voeren. Deze laatste is veel moeilijker door te voeren, dan de eerste. De politieke democratie kan bij wijze van spreken in 24 uur tot stand komen, de economische democratie zal vele jaren noodig hebben, alvorens zij volledig is doorgevoerd. Als eerste stap om te geraken tot de economische democratie is het medezeggenschap der arbeiders in het bedrijfsleven te beschouwen. De strijd voor dit medezeggenschap is nog maar kort geleden begonnen, maar gezien het sterke verzet daartegen van de werkgevers, belooft hij in de toekomst weinig minder scherp te zullen worden, dan vroeger het geval is geweest, toen de vakbeweging nog den strijd moest voeren voor haar erkenning.

Vanuit een algemeen maatschappelijk oogpunt gezien, kan men dit niet anders dan betreuren. Vooral in dezen tijd, nu samenwerking van alle productieve krachten, waarover de maatschappij beschikt, meer dan ooit geboden is, om de ontzaglijke verarming door den wereldoorlog veroorzaakt, weer te boven te komen.

Het is nu toch wel gebleken, dat de kapitalistische klasse alleen niet in staat is de maatschappij weer op te bouwen. De arbeiders kunnen dit evenmin alleen, zooals het Russische voorbeeld duidelijk heeft aange-toond. Slechts door gemeenschappelijken arbeid zal dat mogelijk zijn.

De vakbeweging wil niet zijn een productie-storend, maar een productie-opbouwend element. Maar daarvan zal slechts sprake kunnen zijn, indien aan de vakbeweging een grooter medezeggenschap wordt gegeven. Zoolang de werkgevers dat niet willen inzien, zoolang zij niet beter weten te doen, dan gebruik te maken van de oogenblikkelijke machtsverhoudingen om hun wil zonder meer aan de arbeiders op te dringen, zoolang zal er van opbouwen niets komen, zal er van een ongestoorden bedrijfs-gang geen sprake zijn.

Niets geleerd en niets vergeten, werd indertijd van de Bourbons gezegd. Van de werkgevers kan gezegd worden: niets geleerd en alles vergeten. Zij zijn maar al te zeer vergeten, hoe de toestand van enkele jaren terug geweest is. Dit geldt niet alleen voor de Nederlandsche werkgevers, maar ook voor hun collega's in andere landen.

De heer Hugo Stinnes herinnerde er dezer dagen zeker niet ten onrechte aan, bij het te water laten van het schip de „Carl Legien”, genaamd naar den in het laatst van 1919 overleden voorzitter van het

Duitsche Vakverbond, hoe het de Duitsche vakbeweging is geweest, die het land voor het Bolsjewisme heeft behoed. Van de Oostenrijksche vakbeweging, evenals van die van mog enkele andere landen, kan hetzelfde gezegd worden. Maar dat alles is weer vergeten. De werkgevers voelen zich weer hoog in het zadel zitten. Laten zij echter bedenken, dat er na dezen tijd, weer een andere tijd komt. Zij kunnen thans met een hautain gebaar het medezeggenschap afwijzen. Maar daarmee brengen zij dit niet van de baan.

Laten onze werkgevers eens nadenken over de volgende behartigenswaardige woorden, welke de bekende Engelsche Staatsman Lord Robert Cecil onlangs heeft gesproken:

„Als wij”, zegt Lord Robert, „ooit tot een gezonden staat van industrieel oordeelen willen komen, onbeweeld door wederzijdsch wantrouwen en achterdocht, moeten wij ons ervan doorringen, dat de arbeiders, om zoo te zeggen, volwassen zijn en dat werklieden niet langer als kinderen behandeld kunnen worden. De leer, dat iemand enkel omdat hij het kapitaal of den aanleg van een onderneming bezit, de eenige is, van wiens raadslag het welvaren van hen, wien hij loonen uitkeert, afhankelijk, kan onder moderne omstandigheden niet aangevaard worden. Wij hebben den loontrekkers onderwijs en politieke rechten gegeven. Wij hebben erkend, dat zij het recht hebben, geraadpleegd te worden met betrekking tot het bestuur van het rijk. Het is dus onpractisch, hun nu iedere stem in de leiding der industrie te ontzeggen. Dat betekent evenmin, dat er twee groepen van leiders in een onderneming moeten zijn, als in een meerhoofdig bestuurslichaam elk der directeuren afzonderlijk het recht bezit zich met de details der leiding te bemoeien.”

„N. R. C.” 25 April 1922 Avondbl.

Het verlangen der arbeiders om meer te zijn, dan een verlengstuk van de machine, leeft zoo sterk, dat daaraan vroeg of laat moet worden voldaan. Gebeurt dit vroeg, dan zullen daardoor wellicht groote conflicten vermeden kunnen worden. Stellen de werkgevers prijs op dit laatste, dan hebben zij het middel daartoe voor een belangrijk deel zelf in handen. Veel vertrouwen hebben wij er vooralsnog niet in, dat bij gemeen overleg tusschen de werkgevers en werknemers-organisaties op dit gebied wat te bereiken zal zijn. Het zal in ons land wel, evenals dat in het buitenland het geval is geweest, de staatsmacht moeten zijn, die inzake medezeggenschap regelend zal moeten optreden. Naast haar economische macht zal de arbeidersklasse haar politieke macht moeten aanwenden, om het zoover te brengen. Het feit, dat alle richtingen in de Nederlandsche vakbeweging het medezeggenschap op haar program hebben, vergroot de kans, dat eerlang ook in ons land een wettelijke regeling tot stand zal komen.

Hoe denken wij ons nu dit medezeggenschap in. Het zou moeten beginnen van onderen af, bij de afzonderlijke ondernemingen. In elke onderneming met minstens 25 arbeiders zou een ondernemingsraad moeten worden ingesteld, waarin zoowel de hoofd- als handarbeiders vertegenwoordigd zijn. Deze ondernemingsraad zou geregeld besprekingen moeten houden met de Directie. Zijn taak zou zich in den aanvang kunnen beperken tot:

1. het toezicht houden op de naleving der verschillende sociale wetten en de eventuele geldende collectieve contracten;
2. het plegen van overleg met de Directie bij het aannemen of ontslaan van werklieden, en wanneer eventueel langer of korter moet worden gewerkt;
3. het plegen van overleg bij de opleiding van jeugdige werkkrachten tot volleerde vaklieden;
4. het vaststellen in overleg met de Directie van stuk-, tarief- of aangenomen werk, voor zoover dit niet bij collectief contract is geregeld;
5. het oplossen van geschillen ontstaan tusschen werklieden en bazen of chefs;
6. het bespreken met de Directie in zake het invoeren van technische verbeteringen in het bedrijf, en

van maatregelen, welke doeltreffend kunnen zijn om de productie te verhoogen of goedkooper te doen geschieden;

7. het aanwijzen van een vertegenwoordiger in den Raad van Commissarissen.

In vorenstaande punten is in hoofdtrekken de taak geschetst van de door ons gedachte ondernemingsraden. Het is slechts een begin.

Naarmate deze Raden meer vertrouwd raken met hun taak zullen hun bevoegdheden uitgebreid kunnen worden.

Uit deze ondernemingsraden zullen zich successievelijk de bedrijfsraden ontwikkelen, die meer ten doel hebben voor het geheele bedrijf algemeene regelen vast te stellen en waarin uiteraard de vakbonden in dat bedrijf een domineerende rol zullen spelen.

De vraag of een zoodanige bedrijfsraad verordenende bevoegdheid zal hebben, of hij de verkoopprijzen kan vaststellen, dwingend kan ingrijpen in bepaalde ondernemingen, achterlijke ondernemingen kan sluiten en talloze andere vragen meer, welke zich hierbij voordoen, kan hier gevoegelijk buiten nadere beschouwing blijven, omdat zooals hierboven reeds is gezegd, wij voorloopig niet het bedrijf, maar de afzonderlijke onderneming hebben gekozen, als eerste stap op het gebied van het medezeggenschap.

Wij beschouwen deze ondernemingsraden in de eerste plaats als een middel om tot het doel, nl. socialisatie te geraken, en in de tweede plaats als een leerschool voor de arbeiders, om inzicht te krijgen in de economische bedrijfsverhoudingen.

Van werkgeverszijde wordt herhaaldelijk beweerd, dat de arbeiders geen inzicht hebben in de bedrijfsverhoudingen en dat zij de moeilijkheden niet beseffen, waarmede de werkgevers te kampen hebben. Hierin schuilt ontegenzeggelijk veel waars. Maar aan wien de schuld?

Heeft men ooit van werkgeverszijde — enkele gunstige uitzonderingen daargelaten — gepoogd de arbeiders eenig inzicht bij te brengen omtrent vragen van bedrijfsbeheer?

Neen immers. Men heeft de arbeiders daar altijd stelselmatig buiten gehouden. Maar met deze onmondige positie zijn de arbeiders thans niet meer tevreden. Dit beteekent natuurlijk niet, dat de arbeiders zich willen mengen in de dagelijksche leiding van het bedrijf. Te dien opzichte is volkomen juist, wat Lord Robert Cecil zegt aan het slot van zijn bovenaangehaald citaat.

Wij wenschen door de ondernemingsraden opbouwend werk te laten verrichten en daaruit vloeit ook voort, dat wij deze Raden niet beschouwen als vooruitgeschoven posten in den klassenstrijd.

Wij hebben het hierboven reeds gezegd, dat de vakbeweging wil zijn een productie-opbouwend element in de samenleving. Maar dat zal slechts het geval zijn, indien men van werkgeverszijde aan den groeienden invloed en beteekenis der vakbeweging voldoende recht laat wedervaren. Gebeurt dit niet, dan heeft men het aan zichzelf te wijten, wanneer de vakbeweging haar evolutieaire bedding zal verlaten en zij zich buiten haar oevers gaat begeven.

Wil men dat laatste voorkomen, wil men gevrijwaard blijven voor gebeurtenissen als die, welke zich enkele jaren geleden in het buitenland hebben afgespeeld, en waarvan een herhaling in de naaste toekomst, gezien den buitengewoon onzekeren economischen en politieken toestand, volstrekt niet uitgesloten is, dan zal men verstandig doen, met op de een of andere wijze aan den eisch der vakbeweging inzake medezeggenschap tegemoet te komen. E. KUPERS.

BEZUINIGINGS-METHODEN.

De heer Simon A. Maas schrijft ons:

Met groote belangstelling heb ik in het nummer der Economisch-Statistische Berichten van 7 Juni 1922 kennis genomen van het artikel onder boven-

staanden titel door Mr. A. van Doorninck gepubliceerd.

De beschouwingen over het effect, dat verschillende methoden kunnen hebben op ambtenaren, wier medewerking tot het doorvoeren van bezuinigingen wordt gevraagd, bevredigen volkomen de spanning, die reeds voor de lezing door den naam van dezen ter zake zoo bevoegden schrijver was gewekt.

De heer van Doorninck heeft het mij en vermoedelijk velen anderen volkomen duidelijk gemaakt, hoe delicaat de taak is van hem, die in het ambtelijk apparaat tot bezuiniging wil komen. Me dunkt, de meest enthousiaste bezuiniger moet kouen onder den indruk van zijn rustig, zakelijk betoog, dat met indrukwekkende objectiviteit analyseert, deduceert en concludeert. Voor mij was dit betoog een bevestiging van mijn persoonlijke opvatting, dat, hoe noodzakelijk het ook is, dat het door den heer van Doorninck gedemonstreerde systeem van bezuiniging door ambtenaren met ijver, volharding en soepelheid wordt toegepast, daardoor toch nooit zal kunnen worden verholpen, dat aan elke overheidsadministratie onafscheidelijk blijft verbonden een neiging tot omslachtigheid en kostbaarheid, die slechts door onmiddellijk eigenbelang afdoende kan worden onderdrukt.

Het lag ongetwijfeld buiten het bestek van het opstel van Mr. van Doorninck, om op deze zijde der kwestie de aandacht te vestigen. Toch heeft hij ze een oogenblik aangeraakt, toen hij wees op den toestand, die z.i. intreedt, wanneer men van den ambtenaar, die tot „plicht (heeft) zijn werk zoo goed mogelijk te verrichten” verlangt, dat dit werk ook zoo goedkoop mogelijk zal worden verricht.

De heer van Doorninck heeft hier de ambtelijke mentaliteit volkomen juist onderkend. Zij onderschiedt zich van die van den werker in het vrije bedrijf door meestal volkomen afwezigheid van den industrieelen, commerciëlen geest en van bedrijfsstandpunt kan men van dezen industrieelen geest met een variatie op Schiller zeggen:

Das ist es was dem Menschen zieret
Und dazu ward ihm der Verstand,
Dasz er mit inrem Herze spüret
Ob's billig getan ward und gewand.

In het vrije bedrijf is de tegenwoordig zooveel gesmaade zucht om winst te maken de heilzame factor, die automatisch van boven naar beneden doordrukt tot de meest economische werkwijze. Voor een ambtenaar heeft tot dusver die factor feitelijk niet gegolden en hij heeft zich dus vrijwel eenzijdig kunnen uitleven (wij nemen hier natuurlijk den goeden ambtenaar en niet den gemakzuchtigen, luijrenden ambtenaar), in de richting van goed werk, ongeacht de kosten.

Ik citeer nu even woordelijk den heer van Doorninck:

„Nu komt de bezuiniging. Dat beteekent het werk moet minder gaan kosten, met behoud van zooveel mogelijk van de kwaliteit en voorzoover dit laatste niet mogelijk is, met prijsgeving van datgene, wat in het algemeen belang het best kan gemist worden. Het is duidelijk, dat hierdoor aan het werk nieuwe en hoogere, zoowel zakelijke als persoonlijke eischen worden gesteld, eischen zelfs, die dikwijls maar niet zoo op eenmaal zonder nader onderzoek bevredigd kunnen worden en die, voorzoover ze eenmaal bevredigd zijn, een voortdurende en nauwlettende zorg en toewijding vereischen om in stand te blijven. Deze eischen kan men wellicht tot op zekere hoogte bereiken met dwang. Men kan voorschrijven geven, waaraan de ambtenaren hebben te voldoen. Maar werkelijke bezuiniging van eenige practische beteekenis vereischt meer dan met dwang is te verkrijgen.”

Het is duidelijk, dat deze redeneering zeer bijzonder toepasselijk is op den werker in overheidsdienst, die, voornamelijk door politieke invloeden, zijn positie geleidelijk heeft weten te omringen met allerlei waarborgen, die het moeilijk maken dien dwang op een natuurlijke wijze door te voeren. Deze waarborgen zijn z.g. gecreëerd tegen willekeur, maar zijn practisch evenzeer bestand tegen druk, die in het alge-

meen belang, ter wille van eene goede bedrijfsregeling, op verschillende werkers behoorde te kunnen worden uitgeoefend. In tijden, als wij thans beleven, wordt dan ook in 't algemeen meer begrepen, dan erkend het groote maatschappelijke nadeel, dat er schuilt in de wijze, waarop de z.g. rechtspositie van overheidspersoneel is geregeld.

De consequentie van het bovenstaande moet dan ook voor ieder, die de behartiging van maatschappelijke belangen nastreeft zijn, dat er een eind moet komen aan de neiging om allerlei aangelegenheden toe te vertrouwen aan de overheid met hare anti-industriele werkmethoden en haar — bedrijfstechnisch gesproken — gedegenereerde staf van werkers.

Op dit oogenblik heeft zelfs de kleinste bezuiniging waarde en indien het artikel van Mr. van Doorninck tot gevolg mocht hebben, dat het angstwekkend groote leger van overheidspersoneel een vaag besef werd bijgebracht van den nood der tijden en van de gevaren, waaraan achteloosheid voor de belangen van de staatskas ons blootstelt, zal met veel tact en volharding een geenszins onbelangrijk resultaat kunnen worden verkregen. Inderdaad „the game is worth the candle”. Maar men make zich niet de illusie, dat men met allen mogelijken tact en met een zeldzaam scherp inzicht als waarvan het artikel van Mr. v. Doorninck getuigt, bij overheidspersoneel — anders dan als inderdaad zeldzame uitzondering — op het punt van zuinig werken ooit iets anders bereikt, dat ook maar in de verte gelijkt op hetgeen in het particuliere bedrijf, onder den heilzamen invloed van „free management”, betrekkelijk gemakkelijk wordt verkregen.

Ik moge nog een ander gedeelte aanhalen uit het betoog van den heer van Doorninck:

„Allereerst, wie moet eigenlijk bezuinigen?

Hij, die er het best toe in staat, doch het minst toe geneigd is, is de Rijks-, de provinciale of de gemeentelijke welgever zelf. Voor hem beteekent bezuinigen zich beperken in weldoen en bij de tegenwoordige samenstelling der vertegenwoordigende lichamen, vedt ieder natuurlijk voor zijn eigen groepsbelang en acht het vanzelfsprekend, dat bezuiniging wordt toegepast ten aanzien van de belangen van zijn buurman.”

In deze weinige regelen ligt een fijne en vernietigende critiek op het huidige politieke leven dat, behoudens enkele, door de groote menigte verguisde, uitzonderingen, geheel wordt beheerscht door de zucht naar de gunst der kiezers, waarvan de overgroote meerderheid niet in staat is, zijn eigenbelang te begrijpen, zoodra dit niet meer op tien vingers is te becijferen.

Mr. van Doorninck heeft hier en passant de voorname oorzaak van een groot deel der huidige ellende aangewezen. Zoolang dit euvel niet is verdwenen, beloven alle pogingen tot bezuiniging weinig meer effect dan het morsen met een strootje in de goot.

Hoe dit euvel zal verdwijnen?

Er blijft te dien opzichte voorloopig weinig anders over dan te vertrouwen op de elementaire krachten, die in de maatschappij de groote geestelijke stroomingen beheerschen en hun vitaliteit bewijzen in een opeenvolgende opeenvolging van actie en reactie.

SIMON A. MAAS.

's-Gravenhage, 15 Juni 1922.

DE RESOLUTIES VAN GENUA OP FINAN- CIEEL EN ECONOMISCH GEBIED EN TEN OPZICHTE VAN HET INTERNATIONAAL VERKEER.

II.

De vorige week gaven wij den volledigen tekst van de financieele resoluties. Ten opzichte van de overige resoluties is het niet mogelijk dezelfde uitvoerigheid te betrachten. Niettemin wordt de zakelijke inhoud van de niet woordelijk weergegeven resoluties medegedeeld.

Onverkort worden weergegeven de resoluties, welke

zich bezighouden met het vraagstuk der handelspolitiek, hoofdstuk I der in de eerste plaats hieronder volgende economische resoluties.

De werkwijze der economische commissie is deze geweest, dat zij, de betreffende ontwerp-resoluties der Londensche deskundigen-commissie tot grondslag nemend, deze aan een tweetal subcommissies, benevens een technische commissie in handen gaf. De ontwerpen ontwerpen zijn daarna in de geheele commissie behandeld en in den hieronder volgende vorm aan de Conferentie voorgelegd.

De economische resoluties luiden:

HOOFDSTUK I.

Tarieven van invoerrechten, invoerbelemmeringen; verdragen en conventies.

Art. 1. Opdat het economisch herstel van Europa voortgang vande onder voorwaarden, die snelheid en zekerheid garandeeren, is het wenschelijk dat:

1. de territoriale wijzigingen, welke het gevolg zijn van den wereldoorlog, zoo weinig mogelijk verandering zullen brengen in de normale handelswegen. Dienovereenkomstig is het wenschelijk, dat de staten, die uit deze territoriale wijzigingen zijn voortgekomen of die afgestaan grondgebied verkregen hebben, in de volle uitoefening hunner souvereiniteit er zich toe zetten alle wettelijke en administratieve maatregelen, welke hiertoe kunnen bijdragen, te nemen en, waar noodig, over te gaan tot het sluiten van overeenkomsten of het opvolgen van gemeenschappelijke „recommandations” zooals b.v. die van Porto-Rosa;¹⁾

2. opdat alle landen van Europa in de gelegenheid zullen zijn terug te keeren tot het normale goederenverkeer en het daaruit voortvloeiend welzijn, alle staten den internationalen handel zullen behoeden tegen een blootstellen van im- en export aan de ernstige belemmeringen, geschapen door de onstandvastigheid van administratieve en wettelijke maatregelen.

A. Tarieven van invoerrechten.

Art. 2. Alle tarieven van invoerrechten behooren openbaar te worden gemaakt; deze openbaarmaking moet vergezeld zijn van een duidelijke en precieze aanwijzing, voor iedere categorie van goederen, van alle door de douane-ambtenaren te innen rechten, welke geheven zullen worden bij invoer of uitvoer van de betrokken goederen. Bij deze aanwijzing zullen de douane-rechten onderscheiden worden van andere heffingen, welke op het oogenblik van in- of uitvoer door de douane-ambtenaren zullen worden geïnd, op zoodanige wijze, dat duidelijk en precies blijkt, welk totaal bedrag voor ieder goed of iedere categorie van goederen uit iederen hoofde betaald moet worden.

Gestreefd moet worden naar zooveel mogelijk eenheid in de omschrijving der goederensoorten in de tarieven van invoerrechten, en naar zooveel mogelijk aansluiting dezer omschrijvingen aan de benamingen in den handel gebruikelijk.

De algemeene aanvaarding van gemeenschappelijke beginselen voor de handelsstatistiek is wenschelijk.

Art. 3. Tarieven van invoerrechten zullen zooveel mogelijk over langdurige perioden van toepassing moeten blijven en veranderingen in de rechten en de verdere tariefbepalingen zullen zoo weinig mogelijk moeten worden aangebracht en steeds behoorlijk openbaar gemaakt moeten worden. De Staten worden uitgenoodigd de vraag onder het oog te zien, of het mogelijk zal zijn stappen te doen ten einde te bereiken, dat goederen, die vengozeld zijn van cognossemten, waaruit blijkt, dat de goederen verzonden waren vóór den datum van openbaarmaking van het nieuwe tarief, het voorrecht zullen genieten, dat op hen alsnog het oude recht van toepassing zal zijn, ook voor zoover zij niet reeds in het land van bestemming in entrepot zijn gebracht. De praktijk van herhaalde tariefwijzigingen als economisch strijdmiddel behoort geheel verlaten te worden.

Art. 4. Erkend moet worden het vrije beschikkingsrecht der Staten over hun natuurlijke hulpbronnen en het recht voor zichzelf, met alle geoorloofde middelen, de eigen productie aan grondstoffen te reserveeren, voorzover deze productie onvoldoende blijkt in quantiteit voor het verbruik der binnenlandsche industrie, of deze bedreigd blijkt met een tekort als gevolg van de gestegen vraag uit den vreemde voortvloeiend uit exceptioneele financieele of economische omstandigheden.

¹⁾ [Het Londensche deskundigen-rapport sprak zonder meer de wenschelijkheid uit, dat de „recommandations” van Porto-Rosa door de betrokken staten zonder uitstel zouden worden aanvaard en uitgevoerd.]

Aan den anderen kant, wanneer de productie van grondstoffen belangrijk de behoeften van het land van oorsprong overtreft, is het wenschelijk, dat de export niet onderworpen wordt aan voorwaarden, welke vreemde verbruikers in een uitgesproken ongunstiger positie brengt.

Te dien einde zal geen uitvoerrecht worden gehandhaafd of ingesteld op grondstoffen, waarvan de productie de eigen behoeften overtreft, uitgezonderd rechten van een zuiver fiscaal karakter, welke uit hoofde van hun karakter als zoodanig, een laag percentage van de waarde van het product niet te boven mogen gaan, ofschoon zij verschillend kunnen zijn naar gelang van het land en den aard van het artikel.

De boven uiteengezette beginselen behoreen zoo ver en zoo spoedig mogelijk te worden aanvaard. Erkend wordt evenwel, dat enkele staten, uit hoofde van de exceptioneele omstandigheden, waarin zij verkeerden, niet in staat zullen zijn deze beginselen in practijk te brengen, zoo lang deze omstandigheden blijven bestaan.

Afgescheiden van speciale tractaten en overeenkomsten, behoreen uitvoerrechten niet te verschillen naar gelang van het vreemde bestemmingsland.¹⁾

Art. 5. Afgescheiden van bestaande tractaten en overeenkomsten hiertoe strekkende, mag het régime, dat door de verschillende staten wordt toegepast op de vreemde koopwaar, hetzij ingevoerd, hetzij uitgevoerd, niet in eenig geval afhankelijk zijn van de vlag van het schip, waarin het goed wordt vervoerd of van de nationaliteit van den eigenaar.

B. Invoer- en uitvoerverboden.

Art. 6. Wat de beteekenis moge zijn van de redenen van economischen of financieelen aard, welke door sommige staten zijn aangevoerd ten einde onder de exceptioneele omstandigheden, waarin zij zich bevinden, de handhaving of instelling van invoer- of uitvoerverboden of belemmeringen te rechtvaardigen, wordt de erkenning uitgesproken, dat deze maatregelen op het oogenblik een van de ernstigste belemmeringen vormen tegen het internationaal verkeer.

Dienovereenkomstig is het wenschelijk, dat niets worde nagelaten om hen zoo spoedig mogelijk tot het kleinste aantal terug te brengen.

Art. 7. Enkele uitzonderingen op dezen regel kunnen worden aanvaard, nl. in het geval van goederen, waarvoor een overheidsmonopolie bestaat, of ten einde te voorzien in nationale behoeften, de bescherming van de openbare gezondheid, zedelijkheid of veiligheid, en de vrijwaring van dieren en planten voor ziekten en besmetting.

Evenwel heeft de inperking van den invoer of den uitvoer door middel van een systeem van verbodsbepalingen met mogelijkheid van ontheffing, voor welk doel het ook moege zijn ingesteld, een zoodanig belemmerenden invloed op den internationalen handel, dat de nadelen ervan zoo veel mogelijk behoreen te worden ingeperkt door regelingen, die het den handel mogelijk zullen maken zich gemakkelijk en van tevoren op de hoogte te stellen van de voorwaarden, waaronder consenten verkregen kunnen worden.

Art. 8. In aansluiting hieraan wordt overeengekomen, dat, wanneer consenten verleend worden, de voorwaarden, waaronder deze verkregen kunnen worden, openbaar moeten worden gemaakt en duidelijk omschreven; dat het stelsel van consentverleening zoo eenvoudig en onveranderlijk mogelijk zal zijn, en dat elke maatregel zal worden getroffen teneinde te garandeeren, dat aanvragen om consenten, gericht tot de autoriteiten of tot organisaties, die met deze taak worden belast, spoedig zullen worden behandeld.²⁾

¹⁾ De artikelen 2—5 wijken in verschillende opzichten af van de ontwerp-resoluties der Londensche experts. In het bijzonder betreft dit het vraagstuk der uitvoerrechten. Het Londensche deskundigen-rapport beperkt zich dienaangaande tot het volgende voorschrift: „Geen rechten behoreen na..... te worden gehandhaafd of ingevoerd op den export van grondstoffen, anders dan rechten, die uit oorzaak van de staatsinkomsten gewenscht zijn; uitvoerrechten voor dit doel geheven behoreen te worden toegepast zonder dat enig onderscheid wordt gemaakt tusschen de verschillende landen van bestemming.” (art. 45).

²⁾ Ook voor dit onderdeel geldt de opmerking, gemaakt in de voorgaande noot. Ter vergelijking volgt hier art. 47 van het Londensche deskundigen-rapport: „Waar het om eenigerlei reden gewenscht wordt geacht de lange de gewone wegen van den handel geïmporteerde hoeveelheid van eenig goed te beperken, zal zoodanige beperking bij voorkeur bij wege van invoerrechten worden tot stand gebracht en niet door een stelsel van verbodsbepalingen met mogelijkheid van consenten. Iedere Regeering zal zonder verwijl onderzoeken of het mogelijk is dit laatste systeem op te

C. Tractaten en Conventies.

Art. 9. De Conferentie vestigt opnieuw de aandacht op het beginsel van „equitable treatment of commerce”, opgenomen in art. 23 van het Statuut van den Volkenbond, en geeft ernstig in overweging, dat het handelsverkeer weder zal worden gebaseerd op handelsverdragen, eenerzijds uitgaande van een stelsel van reciprociteit, aangepast aan de bijzondere omstandigheden, anderzijds zooveel mogelijk de meestbegunstigings-clausule bevattende.

Aanteekening 1. De meerderheid der in de Commissie vertegenwoordigde staten, erkennende de tijdelijke bezwaren, welke een algemeene doorvoering van het meestbegunstigingsbeginsel in den weg staan, verklaart dat dit niettemin het doel is, waarop alle staten, zich moeten richten.

Aanteekening 2. De meerderheid van de staten verklaart voorts, dat de staten in de handelsverdragen, welke zij, hetzij met elkander, hetzij met andere staten mochten sluiten, zich niet moeten binden door eenige bepaling, welke de uitbreiding van toegestane verlagingen van invoerrechten of formaliteiten ook tot andere staten in den weg zou staan.

Art. 10. Waar de toelating of de doorvoer van goederen van welke omschrijving ook, op de daarvan geheven rechten, afhankelijk zijn van de nakoming van bijzondere technische eischen, met het oog, b.v., op hun samenstelling, zuiverheid, plaats van herkomst of gezondheidstoestand, is het wenschelijk dat de Regeeringen onderling regelingen zullen treffen en ten uitvoer leggen, waarbij volgens de wederzijds aanvaarde regelen en beginselen, certificaten uitgegeven door de competente wetenschappelijke instellingen of erkende autoriteiten of lichamen in het land van herkomst, in het andere land zullen worden geaccepteerd.

D. Algemeene Bepalingen.

Art. 11. Aangezien de vraagstukken inzake dumping en differentieele prijzen behoreen tot die, welke ten nauwste samenhangen met het „equitable treatment of commerce”, is het wenschelijk, dat de Volkenbond spoedig een onderzoek naar dit onderwerp doet instellen.

Art. 12. De Volkenbond wordt verzocht om, in samenwerking met andere competente bij internationale conventie ingestelde organisaties, als het Internationale Landbouwinstituut, de tenuitvoerlegging van de artt. 2 en 8 te vergemakkelijken met alle middelen, die hem ter beschikking staan of door de op de Conferentie vertegenwoordigde staten worden verschafft.

Art. 13. Het is wenschelijk, dat alle betrokken Regeeringen zonder verwijl den Volkenbond op de hoogte zullen brengen van alle veranderingen, ingevoerd in hun tarieven van invoerrechten en in hun regelingen betrekkelijk invoer- of uitvoerverboden of beperkingen.

HOOFDSTUK II.

Handelsarbitrage.

Art. 14. Het is wenschelijk, dat de onderzoekingen, welke thans worden ingesteld door den Volkenbond naar de beste wijze om de geldigheid te verzekeren van vrijwillige overeenkomsten om geschillen, voortvloeiend uit handels-transacties, aan arbitrage te onderwerpen, worden voortgezet.

HOOFDSTUK III.

Behandeling van vreemdelingen in de uitoefening van hun zaken.

Art. 15. Onverminderd bestaande tractaten of overeenkomsten, of toekomstige conventies, waarvan het wenschelijk is, dat zij op het stuk van de behandeling van vreemdelingen gesloten zullen worden, wordt de erkenning uitgesproken, dat, teneinde de economische relaties tusschen de verschillende landen te vergemakkelijken, personen, firma's of vennootschappen, werkzaam op het gebied van handel, industrie, financiën of verzekering, ingeval zij hun bedrijf, handel of andere werkzaamheid in den vreemde uitoefenen, niet onderworpen behoreen te worden aan belastingen of heffingen van eenige soort, die hen in een min gunstige positie zouden stellen dan de eigen ondandenen van den vreemde staat. Behandeling volgens het beginsel der nationaliteit moet daarom in fiscale quaesties de regel zijn, uitgenomen in exceptioneele gevallen, welke hun rechtvaardigen.

heffen of althans het getal goederen, waarop het wordt toegepast, terug te brengen tot den geringst mogelijken omvang, in diër voege, dat de algemeene toestand van vóór den oorlog in dit opzicht zoo spoedig mogelijk en in ieder geval vóór..... weder zal zijn bereikt, uitgenomen voorzover algemeene internationale conventies, sedert het uitbreken van den oorlog gesloten, hierin verandering hebben gebracht.”

diging alleen kunnen vinden in de eischen van het algemeen belang. Dergelijke uitzonderingen op de behandeling, volgens nationaliteit behooren op alle vreemdelingen gelijkmatig toepasselijk te zijn, zonder onderscheid naar nationaliteit, hetzij het zijn particuliere personen, firma's dan wel vennootschappen, werkzaam op het gebied van handel, industrie, financiën dan wel verzekering.

De boven aangegeven beginselen behooren gelijkmatig toepassing te vinden in het geval van personen, firma's of vennootschappen, werkzaam op het gebied van handel, industrie, financiën of verzekering, gevestigd in een vreemd land in overeenstemming met de wetten des lands.

Het is verder noodzakelijk, dat de belastingen en heffingen in de twee voorafgaande alinea's genoemd, strikt beperkt blijven tot dat deel van het kapitaal, dat effectief te werk is gesteld in het land, waarin de belastingen geheven worden, en uitsluitend tot die operaties, die in dat land worden ondernomen.

De erkenning wordt uitgesproken, dat dubbele belasting worde voorkomen door overeenkomsten tusschen de Staten, op de basis van de beginselen, welke mogelijkerwijs naar voren komen bij het onderzoek dat door den Volkenbond ter hand genomen is.¹⁾

Art. 16. [Aanbeveling de desiderata van de internationale paspoortconferentie van Parijs, October 1920, tot uitvoering te brengen. Het meest urgent zijn: a. afschaffing visa voor vertrek uit het land, b. geldigheid van visa liefst een vol jaar, c. onkosten van visum van binnenkomst maximaal 10 goudfrancs, transito 1 goudfranc, d. verstrekking van transito-visa op het enkele vertoon van het visum van toelating tot het land van bestemming. Geen onderzoek van transito-bagage.]

HOOFDSTUK IV.

Bescherming van industrieelen, litterairen en artistieke eigendom.

Art. 17 en 18. [Wenschelijkheid, dat alle Staten tot de bestaande internationale conventies toetreden. Als overgang wenschelijkheid dat ieder land, dat feitelijk de gewenschte bescherming verleent, ook zelf elders gelijke bescherming zal genieten].

HOOFDSTUK V.

Landbouw.

Art. 19. Aangezien de landbouw uit economisch en sociaal oogpunt een essentiële factor is in het herstel van Europa, is het wenschelijk, dat alle Staten op elke wijze de ontwikkeling der agrarische productie aanmoedigen.

Art. 20. [Erkenning van het belang van het Internationale Landbouwinstituut, wenschelijkheid van een spoedige conferentie].

HOOFDSTUK VI.

Arbeid.

Art. 21. Het economisch herstel van Europa eischt intensieve productie, wat in de eerste plaats afhangt van den arbeider.

De grootste betekenis moet hierom worden gehecht aan den steun, dien de arbeiders, mannen en vrouwen, van de geheele wereld, alsmede hunne organisaties bereid en in staat zijn te geven, in samenwerking met andere factoren in de productie, tot het economisch herstel van Europa.

Ten einde de volledige medewerking der arbeiders te verkrijgen en onwenschen wedijver tusschen de afzonderlijke landen tegen te gaan, wordt de aandacht van alle Staten, gevestigd op het belang van de conventies en „recommandations”, aanvaard op de Internationale Arbeidsconferenties, waarbij vanzelf spreekt, dat iedere staat zijn volle vrijheid behoudt ten opzichte van de ratificatie van een of meer dezer Conventies.

Art. 22. De huidige economische crisis, welke niet alleen het productieve, maar ook het consumptieve vermogen van het volk treft, weegt zwaar op de arbeiders, zoowel moreel als materieel.

Al moge het waar zijn, dat alleen maatregelen van economisch herstel in staat zijn de crisis te verhelpen, zoo schijnen maatregelen, die zich bezighouden met de uit de crisis voortvloeiende werkloosheid, van niet minder betekenis ten einde de blijvende inspanning en het arbeidsvermogen van de arbeiders te verzekeren.

Art. 23. In dit verband, en naast maatregelen tot verzekering of steun bij werkloosheid, worden de volgende maatregelen aanbevolen:

¹⁾ In verband hiermede heeft Italië als voorbeeld gewezen op de ontwerp-Conventie tusschen hem en de Oostenrijksche Successiestaten op 6 April 1922 gesloten. Deze ontwerp-Conventie evenals de in art. 1 genoemde „recommandations” van Porto-Rosa zijn opgenomen in het Engelsche blauwboek.

a. systematische distributie van de aanwezige arbeidskrachten door nationale organisaties van arbeidsbureaux, en door overeenkomsten tusschen de Staten voor internationale samenwerking ter distributie van arbeidskracht (emigratie en immigratie);

b. dat in landen, waar de toestanden het toelaten, een zoo groot mogelijk aantal industriële werklozen, als voor landarbeid geschikt is, in den landbouw wordt geplaatst;

c. systematische toewijzing van openbare aanbestedingen met in aanmerking neming van het voorkomen van werkloosheid in de getroffen bedrijven en streken, zoover als met het algemeen belang overeen te brengen;

d. het ter hand nemen van openbare werken ter bestrijding van werkloosheid, mits deze werken nuttig en productief zijn.

Art. 24. [Aanbeveling om voor de in het vorig artikel genoemde doeleinden: a. ratificatie van de Conventie inzake werkloosheid der Conferentie te Washington; b. verzameling en periodieke publicatie van gegevens door het Internationaal Arbeidsbureau; opwekking tot medewerking aan het door het Internationaal Arbeidsbureau in 1921 ter hand genomen onderzoek op het gebied der werkloosheid].

Additioneel artikel. [Voorlegging van de uiteengezette beginselen aan de Regeringen der aan de Conferentie deelnemende landen, niet alleen in Europa, maar ook in alle landen buiten Europa.]

Belangrijk korter dan de verleden week en hierboven weergegeven resoluties op financieel en economisch gebied zijn ten slotte die, welke aan de Conferentie van Genua zijn voorgelegd door de Verkeerscommissie. Ook deze Commissie kon tot grondslag nemen het Londensche deskundigen-rapport, terwijl zij verder de conventies en „recommandations” van de te Barcelona gehouden Conferentie op haar weg vond liggen. Naar het werk van Barcelona, waarvan het meergenoemde Engelsche blauwboek een overzichtelijke samenvatting geeft, wordt dan ook meer dan eens in de resoluties verwezen. Ook deze Commissie heeft bij haar arbeid steun gehad van een drietal sub-commissies.

De resoluties op het gebied van het verkeer luiden:

Een goed geregeld en bruikbaar verkeer is een essentiële voorwaarde voor het weder opleven van den Europeeschen handel. Het is hierom gewenscht, dat de Staten van Europa overpoosd hun krachten blijven wijden aan het herstel van alle middelen van verkeer, waarover zij beschikken, en aan het wegnemen van iedere hindernis voor de internationale communicatie. Noodzakelijk is, dat de verhoudingen in het internationale verkeer uitsluitend beheerscht worden door overwegingen van commerciële en technische aard.

Art. 1. Alle Staten van Europa zullen hun best doen de organisatie van hun spoorwegen, hun havens en hun zee- en rivierverkeer te herstellen en te verbeteren. Wanneer deze spoorwegen, havens en verdere verkeersmiddelen niet in voldoende toestand zijn en de betrokken Staat niet de noodige hulpmiddelen voor hun herstel ter beschikking heeft, behooren stappen te worden gedaan om zonder verwijl in de noodige assistentie te voorzien. Te dien einde is het wenschelijk, dat Staten, die dergelijke assistentie behoeven, organen van toezicht in het leven roepen met behulp van competente deskundigen.

Art. 2 en 3. [Wenschelijkheid van onverwijld ratificatie van en toetreding van Staten niet-onderteekenaars tot de conventie betreffende de vrijheid van het transitoverkeer en die betreffende het régime der internationale waterverkeerswegen, beide op 20 April 1921 te Barcelona vastgesteld, waardeering voor het verdere werk van Barcelona en verwachting, dat de in de Vredesverdragen genoemde conventies voor havens, spoorwegen en waterwegen zoo spoedig mogelijk tot stand zullen komen].

Art. 4. Hangende de vaststelling van een nieuwe conventie betrekkelijk het spoorwegverkeer van passagiers, bagage en goederen, behooren de Staten van Europa, wier spoorwegen deel uitmaakten van het régime der Bener conventie, op zich te nemen deze conventie onverwijld van kracht te verklaren, indien zij niet reeds van kracht was.

Art. 5. [Voldoening, dat de Staten-onderteekenaars van de „Agreements” van Porto-Rosa bezig zijn, de daar aanvaarde regelen voor het spoorwegverkeer in werking te stellen. Verwachting, dat de andere in aanmerking komende Staten van Europa hetzelfde zullen doen].

Art. 6. Onverminderd de reeds genoemde voorzieningen, geven de te Genua vertegenwoordigde Staten in overwe-

ging, dat, teneinde te bereiken, dat zonder verwijl alle mogelijke stappen genomen worden teneinde het internationale verkeer ten minste op het peil van vóór den oorlog terug te brengen, de gezamenlijke Fransche spoorwegadministraties zoo spoedig mogelijk een conferentie van technische afgevaardigden van alle spoorwegadministraties van Europa en verdere belangstellende landen zullen bijeenroepen, opdat:

1. deze administraties, onmiddellijk alle hun ten dienste staande middelen tot het bovengenoemde doel te werk zullen stellen;

2. de vertegenwoordigers dezer administraties tot overeenstemming komen over voorstellen aan hunne Regeeringen omtrent onderwerpen, die Regeeringsingrijpen medebrengen.

Op deze bijeenkomst, welke in het bijzonder ten doel zal hebben tusschen de administraties de meest nauwe samenwerking in het leven te roepen, zonder overigens de zelfstandigheid der verschillende lijnen te kort te doen en zonder te treden in de functies der bestaande internationale associaties, zullen de technische vertegenwoordigers o.a. de wenschelijkheid van de instelling van een permanente conferentie van spoorweg-administraties voor de eenvormigheid en verbetering van het materiaal en de verkeersregelen der spoorwegen, met het oog op het internationaal verkeer, onderzoeken.

Tot de voornaamste punten van de agenda dezer conferentie zal behoren de vraag van de doorvoertarieven en de verlichting van de belemmeringen voor het internationaal verkeer gelegen in de fluctuaties der wisselkoersen.

Art. 7. Aangezien het herstel van spoor- en waterwegen een zekeren tijd duren zal, beveelt de Commissie aan, dat, waar mogelijk en wenschelijk, motovenvoerdiensten in het leven geroepen zullen worden.

Art. 8. Het is wenschelijk, dat de competente Technische Organisaties van den Volkenbond, te zamen met een vertegenwoordiger van iederen Staat, die nog geen lid is van den Volkenbond, voorzover deze Staat bij het onderwerp belang heeft, uitgenoodigd worden om

van tijd tot tijd een onderzoek in te stellen naar hetgeen reeds bereikt is bij het ten uitvoer leggen van wat in de voorgaande artikelen is voorgesteld;

tot dit doel met toestemming der betrokken Staten van tijd tot tijd speciale conferenties van deskundigen te beleggen.

Door een en ander behoort intusschen geen inbreuk te worden gemaakt op de bevoegdheden van de permanente Commissies voor havens en internationale waterwegen.

Anders dan bij de rapporten der beide overige Commissies, hebben verschillende Staten gemeend aan hun instemming met deze resoluties eenig voorbehoud te moeten verbinden.

Volstaan kan worden met de mededeeling, dat de Nederlandse delegatie een voorbehoud maakte bij art. 2 in dier voege, dat ieder land zelfstandig de te Barcelona tot stand gekomen conventies had te onderzoeken, dat de delegatie zich dus van een oordeel over de waarde dezer conventies moest onthouden, op grond dat de Conferentie te Genua deze noch kon onderzoeken noch bespreken.

Uit de reservatie van de Zwitsersche delegatie blijkt, dat het bezwaar der Nederlandsche delegatie inzonderheid het oog heeft op de conventie betreffende het régime der internationale waterverkeerswegen. De delegatie deelt mede, dat ook van Zwitsersche zijde tegen deze conferentie enkele bezwaren bestaan, doch dat de zaak verder wordt onderzocht.

Deze beide reservaties gaven de Fransche delegatie aanleiding tot de verklaring, dat, al kon zij zich met de genoemde conventie van Barcelona vereenigen, de Fransche regeering zich voor de onmogelijkheid kon zien gesteld deze conventie te ratificeren, wanneer twee andere rijnoversteden niet bereid waren haar te accepteren.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

Discontoverlaging van de Bank of England; beslissing inzake de bescherming van garenhandschoenen; onderhandelingen van de Dyestuffs corporation met de Interesses Gemeinschaft; conferentie tot protest tegen de voortzettingen van het embargo op Canadeesch vee; Midland and North Western Railway en de vrachttarieven; voorloopige handelsbeweging over Mei.

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 17 Juni 1922:

The failure of the Bankers Conference had in the early part of the week a very depressing influence, which was certainly not mitigated by the news that the Royal Dutch was parting with a portion of its Shell Holding, and speculation is still rife as to what it all means. Fortunately, at this week's meeting of the Bank Directorate, the Bank rate was lowered to $3\frac{1}{2}$ per cent, and this has given markets stimulus; Consols yesterday rising to 56. The continued slump in trade had forced money rates so much that the margin between Bank and market rates was very wide, and the banks and money-dealers found their turn very low. The Clearing House Banks have now lowered deposit rates to $1\frac{1}{2}$ per cent, thus retaining the margin of 2 per cent between this rate and the Bank rate which has now evidently become normal. This week's tender for the Treasury rates shows harder tendency, so that the profit-margin is higher. We would now seem to have reached that point in the credit cycle in which money rates have reached their lowest point, co-inciding with a rise in the prices of industrial stocks and a reviving foreign trade. Any movements in the future are likely to be in the upward, rather than in the downward direction.

Struggles over the protectionist tendencies of the country have been very marked this week. The Cabinet has come to a decision over the question of Fabric Gloves, and the protectionists have triumphed by a narrow majority, the voting being strictly on party lines. This „Victory” of the anti-dumping party does not help the Government much: the cotton interests are represented by one of the Government whips, and a revolt is bound to come.

The Government has retained Mr. Baldwin, but it may shed the Lancashire men, and that is not a very promising outlook for the next election. As regards dyestuffs, we now learn that the Dyestuffs corporation is negotiating with the Interesses Gemeinschaft for technical assistance, and for price agreements and the like. Naturally, this news does not help the prestige of the Company, which this week has issued a rather compromising balance sheet. The fault is now being ascribed to the non-technical direction of the company, and naturally we must expect the anti-German drum to be beaten very loud in the next few months. But it is clear that the Corporation has not been able to make full use of the unrivalled opportunities it has had, though there is some truth in the company's defence, that during the period of the Sankey judgment, a great mass of German dyes was brought in, which has depressed the market, whilst the slump has naturally not done the company any good.

In addition to these exciting events, we have had a great Conference at the Guildhall, called by the Corporation of the City of London, to protest against the continuance of the embargo of Canadian cattle. The representatives at the Conference were, with one exception, unanimous, and the point was again brought out that the Government had pledged itself to this step in 1917, and could not now honourably withdraw, whilst at the same time, the importation of Canadian cattle would help to restore the proportion between imported dead meat and the home-killed supply, which was now smaller than it had ever been. As a sort of makeweight for its vacillation in other matters affecting the farming community, the Government has listened to the complaints from the farmers respecting the inconveniences of the Daylight Saving legislation, and proposes to cut down the period during which the Act shall be operative by six weeks in every year. This naturally does not please the representatives of the great urban centres. In the short space of time during which the reform has been in operation it has accustomed the town population to enjoy more hours of leisure in the

daylight, and there is much murmuring against the proposed change. It must however be confessed that certain schools of educationalists are by no means sorry that the period is to be cut down, on the ground that children do not get enough sleep in the summer-time now, owing to the silly habit of keeping children up till dusk.

I have in previous letters mentioned the Bill which the Midland and North Western Railway Group was promoting to give them powers as road carriers. As things now stand, the law is most foolish. A railway may deliver and fetch goods, but it may not deliver goods as between two points not connected with the railway. The Bill promoted by the group in question would have removed this anomaly. By means of conference with the traders, the railways had come to terms as to the rates to be charged, and they had further placated the manufacturers of road vehicles by promising to buy all their requirements in the open market. Thus two great stumbling blocks had been removed, when suddenly the Ministry of Transport opposed the bill, on just these two points, and thereby wrecked the chances of the measure. As before, no hint of opposition had been given, there is naturally much indignation, and it is said that the bill will be re-drafted. Meanwhile, it is beginning to be realised that the trading community which originally opposed the measure on the ground that there would be a monopoly, is likely the find itself faced with a monopoly of existing interests: for the smaller men are already being squeezed out.

The Post Office is evidently bent on making itself popular again with the business community, for it proposes to go in for a very extensive increase of telephone extensions, and for this purpose has received the sanction of Parliament to spend £35 millions. The plan of increasing the telephone facilities of London by the installation of automatic exchanges was rejected on the ground of expense, and also on the ground of American experience showing that the public preferred to deal with non-automatic exchanges.

The preliminary trade returns for May are given as follows in this week's Board of Trade Journal:

	(Mill. £. stg.)		
	May '22	Monthly Average,	
		Jan.-April '22	May '21
Total Imports	£ 88,8	£ 78,6	£ 86,3
British Exports	„ 58,1	„ 60,4	„ 43,1
Re-Exports	„ 9,0	„ 9,5	„ 7,2

The largest increase in the imports is in foodstuffs, which show a rise of £5 millions over the quarterly average, though raw materials also show a rise of £3 millions. Exports of manufacturers show a fall of nearly £4 millions, but raw materials a rise of over £1 million, this of course being mainly due to increased coal exports. It is a little difficult to sum up the net effect, for the fall in prices must in part be reckoned with, though the effect of price movements must not now be exaggerated, for the fall in prices shows very distinct signs of being at an end. The next movement in the Board of Trade Index Number shows this very well. All articles moved upwards by 0.5 per cent in the last month, food stuffs by 0.1 per cent, and other articles by 0.7 per cent. The heaviest rises are shown in the textile group, cotton going up by 3.6 per cent, and the other textiles by 3.7 per cent. The relative falling off in British exports is of course in the main due to the engineering strike, which is at last almost over, since the Engineering Union has now consented to the employers' terms, and only the Boilermakers now remain outside the circle, but they are not primarily an engineering union. It would be a mistake to think that the industry will at once enter a period of boom, orders are said to be no means plentiful, and unemployment is likely to continue high in the trade for some time to come.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Mei 1922, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van Mei 1921.

De oorlogswinst- en verdedigingsbelastingen brachten tot dusver in totaal op f 1.066.412.618,—, waarvan f 772.172.641,— op rekening komt van eerstgenoemde heffing.

Met inbegrip van de opcenten ten behoeve van het leeningsfonds — behalve die op den suikeraccijns, welke geen verzwaren van belastingdruk medebrachten — is in totaal eene som van f 1.323.551.309,— ontvangen uit belastingheffing, die haren grond vindt in de buitengewone omstandigheden.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 42.485.801,— op tegen f 38.031.696,— in Mei 1921 en vertoonen mitsdien een vooruitgang van f 4.454.105,—. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof de raming met een bedrag van f 6.685.718,—.

De opbrengst over de eerste vijf maanden van 1922 overtrof de opbrengst over de overeenkomstige maanden van 1921 met een bedrag van f 5.060.624,—, terwijl de raming met een bedrag van f 239.673,— werd overschreden.

In vergelijking met Mei 1921 droegen bijna alle middelen bij tot een hooger opbrengstcijfer. Alleen de bier- en geslachtsaccijns en de registratierechten bleven een vrij belangrijk bedrag beneden de opbrengst in Mei 1921.

Behalve een belangrijke teruggang bij de dividend- en tantiëmebelasting, die slechts f 821.100 inbracht tegen f 1.470.953 verleden jaar, hebben de overige directe belastingen deze maand ruim gevloeid.

De grondbelasting bracht ruim 2 miljoen in de schatkist. Hierbij dient echter in het oog te worden gehouden, dat het vorig jaar de aanslagregeling sterk vertraagd was; in Mei 1920 was de opbrengst f 2.271.264. De inkomstenbelasting bracht f 274.446 meer op, de vermogensbelasting f 148.631 en de personeele belasting f 164.294. Hierbij moet niet uit het oog worden verloren, dat deze gunstige cijfers een tijdperk weerspiegelen dat reeds geheel is afgesloten.

Viel de vorige maanden een belangrijke mindere opbrengst van den suikeraccijns te constateeren, de meerdere opbrengst bedroeg over Mei 1922 in vergelijking met Mei 1921 f 1.730.033, een gevolg van het feit, dat belangrijke voorraden worden opgeslagen in de verwachting van verhooging der suikerprijzen.

De wijnaccijns brachten deze maand f 66.777 meer op; groote partijen zijn nl. ingeslagen als gevolg van het Koninklijk besluit van 15 Maart 1922 (Staatsblad No. 123).

De meerdere opbrengst van den gedistilleerdaccijns is slechts gering (f 181.168) in vergelijking met de vorige maand (f 437.836). De bieraccijns vertoont een achteruitgang van f 43.480.

Ontving de schatkist over de voorgaande maanden een steeds mindere opbrengst uit den zoutaccijns, deze maand is er een vooruitgang van f 15.542. Een bepaalde reden is hiervoor niet op te geven.

De teruggang van den accijns op het geslacht gaat gestadig voort. Leverde dit middel over Mei 1921 nog een bedrag van f 913.194 op, thans bedroeg deze bate f 89.928, gevolg van de concurrentie, die door den invoer van buitenlandsch vleesch wordt veroorzaakt.

Vertoonden de zegelrechten steeds een teruggang, de maand Mei 1922 bracht f 484.839 meer op, een gevolg van de met ingang van 1 Maart jl. in werking getreden wet tot wijziging van de Zegelwet. Het is zeker een bewijs van de moeilijke tijdsomstandigheden, dat niettegenstaande deze wetswijziging de zegelrechten met zulk een gering bedrag toenamen. De opbrengst der registratierechten bleef nog een belangrijk bedrag beneden de opbrengst over Mei 1921.

Deze rechten liepen terug van f 3.004.846 op f 1.878.364; alzoo eene vermindering van f 1.126.482. De vermindering hangt samen met mindere uitgifte van aandelen en het geringer aantal overdrachten van vast goed.

De invoerrechten blijven toenemen. Was de vorige maand de meerdere opbrengst gering (f 67.574), thans valt eene toename van f 346.706 te constateeren. Ook de statistiekrechten brachten deze maand weder meer op: f 57.043. De loodsgelden brachten f 235.267 op tegen f 168.354 over Mei 1921. Van dit middel valt eene geleidelijke verbetering waar te nemen.

De belasting op gouden- en zilveren werken bracht ruim 73½ ton op, waarmede eene vooruitgang van ruim 15.000 gulden valt te boeken.

Eene belangrijke vermeerdering van opbrengst brachten de successierechten. Deze liepen op van f 2.721.925 tot f 4.984.970, alzoo eene vermeerdering van f 2.263.045.

Over het geheel genomen is de opbrengst over de maand Mei 1922 gunstig te noemen. Het totaal opbrengstcijfer f 42.485.800 wordt alleen overtroffen door de opbrengst over Juli 1920 (f 44.201.616). Hieruit mogen echter geen conclusies worden getrokken omtrent eene verbetering van den algemeenen economischen toestand.

AANTEKENINGEN.

Gedeeltelijke staatsgarantie voor export-credieten. — Gevolg gevend aan het advies der commissie voor de Economische Politiek¹⁾ heeft de Minister van Financiën thans een Rijkscommissie van Advies in zake de Export-credieten ingesteld, alsmede de volgende

Algemeene regelen betreffende het verlenen van gedeeltelijke Staatsgarantie voor export-credieten.

1. In het belang van de opvoering der werkgelegenheid hier te lande, kan aan de Nederlandsche Bank, met inachtneming van de onderstaande bepalingen, Staatsgarantie worden verleend ten behoeve van creditverstreking aan hier te lande gevestigde ondernemingen, teneinde deze in staat te stellen betrekkingen met het buitenland te behouden of te herwinnen.

2. In de volgende bepalingen worden aangeduid:

- a. de Minister van Financiën als „de Minister“;
- b. de Rijkscommissie van Advies inzake de Exportcredieten, wier bureau gevestigd is in de kantoren van de Nederlandsche Bank te Amsterdam, als „de Commissie“;
- c. de bankinstelling, door welke tusschenkomst de garantie wordt aangevraagd, als „de bankinstelling“;
- d. de onderneming, welke de garantie aanvraagt, als „de onderneming“.

3. De onder 1 bedoelde garantie wordt uitsluitend verleend voor die credieten, waarvan kan worden aangetoond, dat zij strekken tot het financieren van eene bepaalde uitvoertransactie.

4. De onder 1 bedoelde Staatsgarantie wordt verstrekt tot geen hooger bedrag dan 50 pCt. van het wens, dat voor de bankinstelling uit de wisseltransactie als gevolg van de financiering van den uitvoer mocht voortvloeien.

In totaal worden Staatsgaranties verleend tot geen hooger bedrag dan door den Minister zal worden vastgesteld.

5. Eene onderneming, welke in aanmerking wenscht te komen voor eene Staatsgarantie, als onder 1 bedoeld, doet, door tusschenkomst van eene in Nederland gevestigde bankinstelling en wel bij voorkeur die, met welke zij tot dusver in relatie stond, aan de Commissie toekomen eene door de onderneming en de bankinstelling onderteekende, tot den Minister gericht, aanvraag tot het verkrijgen van de garantie.

Bij de aanvraag legt de onderneming over eene, zooveel mogelijk door bewijsstukken gestaafde, uiteenzetting betreffende de uitvoertransactie, waarvoor het crediet zal worden aangewend, betreffende relaties, welke zij vroeger had met het land, waarheen zal worden uitgevoerd, alsmede betreffende den invloed, welken het tot stand komen van den voorgenomen uitvoer zal hebben in het belang van de opvoering der werkgelegenheid hier te lande.

¹⁾ Zie voor dit advies het nummer van 1 Maart j. no. 122, blz. 196 v.

Voorts legt de bankinstelling over een overzicht van den financiëleen toestand der onderneming en geeft zij op, om welke reden het benoedigde crediet niet langs den gewonen weg door toedoen van particuliere bankinstellingen kan worden verkregen, alsmede welke zekerheid tot dekking van het crediet kan worden gesteld.

6. De Commissie onderzoekt de aanvraag en treedt voor zooveel noodig met de bankinstelling of de onderneming in overleg. Zij zendt de stukken aan de Nederlandsche Bank die beslist, of zij zich bereid zal verklaren den wissel voor rekening van den Staat te disconteerden tot het door de Commissie voorgestelde percentage. Luidt de beslissing bevestigend, dan zendt de Commissie de stukken met haar advies aan het Departement van Financiën, afdeling Generale Thesaurie.

7. De op de garantie betrekking hebbende stukken worden vanwege het Departement van Financiën aan de Commissie teruggezonden, met de beslissing van den Minister.

8. Heeft de Minister tegen het verlenen van de garantie geen bezwaar, dan doet hij daarvan mededeeling aan de Commissie en aan de Nederlandsche Bank. Hij machtigt de Commissie de garantie door het stellen van eene daartoe strekkende aanteekening op den wissel te verlenen. De aanteekening wordt niet gesteld dan nadat door de onderneming eene premie ten kantore van de Nederlandsche Bank is betaald van 3 pCt. van het door den Staat gearandeerde bedrag.

In geval de Staatsgarantie wordt verleend, zal de Nederlandsche Bank, wanneer de wissel bij haar gedisconteerd wordt, desgewenscht aan de bankinstelling ontheffing verlenen van hare aansprakelijkheid voor de betaling van den wissel ten beloope van het bedrag, dat krachtens die garantie van den Staat eventueel zal gevorderd kunnen worden.

9. Als regel wordt geene Staatsgarantie verleend voor langer dan een jaar. De garantie kan voor ten hoogste één jaar verlengd worden. In geval van verlenging is eene premie verschuldigd over den tijd der verlenging naar den maatstaf van 4 ten honderd per jaar, bij vooruitbetaling te voldoen op de in 8, 1e lid, aangegeven wijze.

10. De onderneming is verplicht aan den Minister of aan de Commissie, zoolang het crediet niet is afgelost, alle inlichtingen te geven, welke door dezen in verband met de creditverstreking mochten worden gewenscht, en hare boeken open te leggen ten onderzoek door een door den Minister of door de Commissie aan te wijzen deskundige. De kosten van dit onderzoek komen ten laste van de onderneming.

11. De Minister behoudt zich voor de gronden, welke tot weigering van de Staatsgarantie geleid hebben, niet aan de bankinstelling en de onderneming mede te deelen.

In de genoemde Adviescommissie zijn benoemd: tot lid en voorzitter J. van Vollenhoven, Directeur van de Nederlandsche Bank te Amsterdam; tot lid en Regeringscommissaris Prof. Mr. Dr. G. W. J. Bruins, Hoogleraar aan de Nederlandsche Handelshoogeschool te Rotterdam; tot leden: G. H. Crone, Lid van de Kamer van Koophandel te Amsterdam; J. van Rijzewijk, Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Voorzitter van het R. K. Vakverbond te Tilburg; A. Spanjaard, Voorzitter van het Centraal Industrieel Verbond te 's Gravenhage; R. Stenhuus, Voorzitter van het Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen te Amsterdam; Mr. J. Westerman Holstijn, Directeur van de Nederlandsche Bank te Amsterdam; Secretaris Mr. E. van der Minne te Amsterdam.

Het rubbervraagstuk. — Het volgend adres is dezer dagen tot den Minister van Koloniën gericht:

Ondergeteekenden, alle Naamlooze Vennootschappen in Nederland gevestigd en belanghebbenden bij de Rubbercultuur in de Nederlandsch-Oost-Indische Koloniën, nemen de vrijheid zich met het volgende tot Uwe Excellentie te wenden:

dat zij met de grootste belangstelling kennis hebben genomen van de in de dagbladen voorkomende berichten ten aanzien der plannen, welke eene onvrijwillige beperking der Rubberproductie beoogen, dat zij o.m. gelezen hebben dat door Uwe Excellentie aan den heer E. de Kruijff, Oud-Chef van de Handels-Afdeling van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Ned.-Indië, opdracht werd gegeven zich naar Londen te begeven voor het voeren van besprekingen ter zake,

dat zij om tal van redenen meenen bezwaar te moeten maken tegen de plannen der voorstanders van een gedwongen restrictie der productie, dat zij, indien het door de Engelsche Staats-Commissie uitgewerkte plan verwezenlijkt zou worden, daarvan meer medeelige gevolgen verwachten, dan van een natuurlijk verloop der crisis,

redenen, waarom zij zich tot Uwe Excellentie richten met het eerbiedig verzoek:

ten eerste: om elk verzoek om bemoeienis ter zake van de zijde der Nederlandsche Regeering van de hand te wijzen;

ten tweede: om, indien Uwe Excellentie overweegt, dat het wel op den weg der Nederlandsche Regeering ligt hare bemoeienis tot dit ongetwijfeld hoogst belangrijke onderwerp uit te strekken, geen beslissing te willen nemen, alvorens belanghebbenden in de gelegenheid te hebben gesteld voor Uwe Excellentie hunne bezwaren uiteen te zetten.

† Welk doende

Handelsvereniging „Amsterdam”; Sumatra Rubber Cultuur Maatschappij; Oost-Java Rubber Mij.; Cultuur Mij. „Soember Kerto”; Cultuur Mij. „Kalie Klepoe”; Mij. tot Expl. der Vereenigde Majang Landen; Cultuur Mij. „Penataran”; Cultuur Mij. „Alas Tledak”; Cultuur Mij. „Redjo Agoeng”; Sumatra Rubber Cultuur Mij. „Serbadjadi”; Lampong Sumarta Rubber Maatschappij; Silau Sumatra Rubber Maatschappij; Rubber Maatschappij „Ambaloetoe”; Rubber Cultuur Maatschappij „Amsterdam”; Bandar Rubber Maatschappij; Nederlandsche Rubber Maatschappij; Batoe Sumatra Rubber Maatschappij; Internationale Crediet- en Handels-Verg. „Rotterdam”.

Met het oog op het belang der zaak volgt hieronder een kort overzicht van het in het adres genoemde rapport, hetwelk door de Engelsche Staats-Commissie onder voorzitterschap van Sir James Stevenson aan den Minister van Koloniën, Churchill, is uitgebracht en op 2 Juni jl. aan het Parlement is voorgelegd.

De Commissie vangt aan met een overzicht van den toestand:

Productie. De productie van ruwe rubber in 1920 en 1921 was in tonnen:

	Plantage-r.	Wilde r.	totaal
1920	335.000	35.000	370.000
1921	260.000	22.000	282.000

De normale, niet beperkte productie van plantage-rubber wordt voor 1922 geschat op 380.000 ton, terwijl de productie van wilde rubber geschat wordt op 20.000 ton, te zamen 400.000 ton.

Consumptie. De gemiddelde jaarlijksche wereldconsumptie gedurende de jaren 1919—21 was 300.000 ton, nl.:

1919	330.000 ton
1920	310.000 „
1921	265.000 „

Voor 1922 kan het te verwachten verbruik zeker op niet meer dan 300.000 ton geschat worden, sommigen noemen zelfs 260.000 ton.

Voorraden. De totale wereldvoorraden van ruwe rubber worden per 1 Januari 1922 geschat op:

in verbruikslanden	210.000 ton
in productielanden	60.000 „
stoomende	40.000 „
	310.000 ton

Aangezien de noodzakelijke voorraden in handen van producenten en fabrikanten geschat worden op het equivalent van 8 maanden verbruik, dus 200.000 ton, volgt hieruit dat er per 1 Januari 1922 een surplusvoorraad was van 110.000 ton.

Uit deze cijfers concludeert de Commissie, dat voor 1922 een beperking tot ten minste 75 pCt. der totale productie noodzakelijk zal zijn. Ook dan zal evenwel de depressie nog niet voldoende snel overwonnen zijn, zoodat een nog drastischer inperkings wenschelijk is.

Tenzij stappen gedaan worden, om de voorraden in te krimpen en overproductie te voorkomen acht de Commissie den toestand zeer ernstig. Zij is van meening, dat het onwaarschijnlijk is, dat de consumptie de potentieele productie in de eerstvolgende jaren zal inhalen.

Verbetering van den toestand kan intreden door:

a. Het prikkelen van de aanwending van rubber op grooter schaal en op nieuwe gebieden.

De Commissie is van oordeel, dat op dit terrein slechts op den duur iets te bereiken valt, terwijl tevens verbeterde aanwendingsmethoden den levensduur van rubberartikelen verlengen.

b. Vrijwillige beperking.

Een voorstel de beperking tot 75 pCt., welke van 1 November 1920—31 Dec. 1921 doorgevoerd werd, te verlengen, kon geen voldoende meerderheid in de Rubber Growers' Association krijgen.

c. Het voeren van laissez-faire-politiek.

Deze zal groote verliezen met zich brengen voor de vele

tienduizenden aandeelhouders en voor de planters. De verlaten plantages vormen potentieele productiegebieden. Voorstanders dezer politiek zijn zij, die er op rekenen, levend uit den strijd te voorschijn te komen.

d. Regeeringsingrijpen.

De Commissie realiseert ten volle de bezwaren, verbonden aan regeeringsingrijpen t.o.v. de industrie. De ernst van den toestand heeft haar echter dit minste van twee kwaden doen kiezen. Zij wijst er op, dat voor het slagen van het plan de medewerking der Nederlandsch-Indische regeering onmisbaar is, gegeven de betekenis van Indië als rubberproductiegebied, blijkende uit de volgende cijfers:

	Perc. der totale productie.
Fed. Malay States	57,5
Ceylon	12,5
Adchter-Indië en Burma	2,-
Nederl. Oost-Indië	25,5
Andere landen	2,5
	100

Van de vele plannen tot regeeringsingrijpen schenen er twee geschikt.

Het eerste, door de Duncan Commissie in haar rapport van Januari 1921 voorgesteld, vertoont de volgende trekken:

Als standaardproductie wordt aangenomen de werkelijke productie van iederen producent gedurende het jaar 1 Nov. 1919—1 Nov. 1920, in totaal geschat op 330.000 tons plantage-rubber uit alle productiegebieden.

Beperking wordt ingevoerd tot op een zeker percentage der standaardproductie, terwijl een marge wordt gelaten ter nakoming van termijn-contracten en ingeval beperking bijzondere moeilijkheden zou meebrengen; het percentage wordt van tijd tot tijd vastgesteld in het officieele regeeringsorgaan.

Het tweede plan is van den voorzitter der Commissie. De standaardproductie wordt op dezelfde wijze als bij het eerste bepaald en de volgende schaal van uitvoerrechten wordt voorgesteld:

Geëxporteerd perc. der standaardprod.	Heffing per lb. sh. d.
Meer dan 100	1 2
91—100	1 —
81—90	10
76—80	8
71—75	6
66—70	4
61—65	2
60 en daar beneden	1

Het recht van 1 d. dient ter vervanging van het huidige *ad valorem* recht en zou permanent zijn, de rechten daarboven zouden bijv. voor drie jaar worden ingesteld.

Zou export van een hooger percentage kunnen worden toegestaan, dan zou de heffingsschaal daarbij aanvangen, dus naar boven geschoven worden.

De commissie spreekt zich uit voor het tweede plan. Het eerste jaar ware de productie tot 60 pCt. van normaal in te krimpen. Wijzigingen in dit percentage zouden afhankelijk te stellen zijn van den prijs van Smoked Sheet op de wal te Londen. Blijft deze 3 maanden op 1 s. 3 d., dan zou het percentage, dat tegen het minimumrecht uitgevoerd mag worden, met 5 worden verhoogd. Deze aanpassing zou driemaandelijks plaats vinden; 60 pCt. zou echter onder alle omstandigheden minimum blijven.

De Commissie is van oordeel, dat een politiek van beperking slechts een tijdelijk verzachtend middel kan zijn. Zij meent echter, dat bij een standaardprijs van 1 sh. 3 d. een behoorlijke winst gemaakt kan worden, terwijl de industrie door het vaststellen hiervan niet bloot staat aan heftige prijsschommelingen, hetgeen de consumptie zal bevorderen.

De opbrengst der uitvoerrechten dient aangewend te worden voor rubberproefstations e.d.

Toepassing van een plan kan de Commissie niet aanbevelen, voordat de houding der Nederlandsche regeering definitief bekend is.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's Gravenhage, 15 April 1922.

Prof. Dr. H. Blink, Wachter, wat is er van den nacht! Ir. J. W. Scherrer, Rusland en de Russen; Prof. Dr. H. Blink, De economische toestand van Amsterdam in de negentiende eeuw in verband met de ontwikkeling der stoomvaart.

The Geographical Journal. — Londen, Mei 1922.

D. Carruthers, Captain Shakespear's last journey; C. J. Edmonds, Luristan: Pish-i-Kuh and Bala Gariveh; T. A. Barns, The Mokoto lakes, Western Rift valley; F. K. Ward, The glaciation of Chinese Tibet; O. Holtedahl, A crossing of Novaya Zemlya; H. Wood, The exploration of the Upper Yark and Valley in 1914 by the De Filippi expedition; The Mount Everest expedition.

MAANDCIJFERS.
OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.
(In Guldens).

	Mei 1922	Sedert 1 Januari 1922	Overeenkomstige periode 1921
Directe belastingen.			
Grondbelasting	2.253.507	5.555.531	3.195.675
Personeele belasting ..	1.208.747	3.361.228	3.970.309
Inkomstenbelasting ..	13.349.384	55.307.582	46.842.595
Dividend- en tantiemebelasting	821.100	4.194.579	9.461.172
Vermogensbelasting ..	2.099.733	8.851.905	7.598.659
Accijnzen.			
Suiker	3.478.551	16.920.129	15.288.230
Wijn	117.427	845.238	565.453
Gedistilleerd	4.882.720	24.741.124	22.418.453
Zout	119.233	560.250	641.843
Bier	315.182	1.515.174	1.256.045
Geslacht	824.266	3.686.010	5.193.089
Belast. op speelkaarten	8.286	36.367	33.125
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	1.629.018	7.373.523	8.365.184
Registratierechten	1.878.364	8.813.002	16.536.225
Successierechten	4.984.970	16.816.944	13.446.935
Invoerrechten	3.502.974	16.280.752	15.204.420
Gouden en zilveren werken			
Belasting	73.572	371.853	332.645
Essaailoon	56	495	411
Statistiekrecht	341.335	1.469.635	1.578.068
Mijnen	60.083	874.976	239.869
Domeinen	284.237	286.915	839.939
Staatsloterij	17.169	238.006	236.342
Jacht en vischerij	620	1.895	2.215
Loodgeld	235.267	1.136.977	932.565
Totaal	42.485.801	179.240.090	174.179.466

OPOENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Mei 1922	Sedert 1 Januari 1922	Overeenkomstige periode 1921
Directe belastingen.			
Grondbelasting	451.399	1.114.275	643.999
Personeele belasting ..	242.779	739.343	841.741
Inkomstenbelasting ..	3.858.387	15.666.081	13.291.499
Vermogensbelasting ..	524.777	2.206.572	1.892.747
Dividend- en tantiemebelasting	270.963	1.384.211	3.122.187
Accijnzen.			
Suiker	695.710	3.384.026	3.057.646
Wijn	23.485	169.048	113.091
Gedist. (binn.-en buitl.)	488.272	2.474.112	2.241.845
Indirecte belastingen.			
Zegelrecht van buitl. eff.	8.138	37.030	112.860
Totaal	6.563.910	27.174.698	25.317.615

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	Mei 1922	Sedert 1 Januari 1922
Verdedigingsbelasting Ia	628.601	2.649.221
Verdedigingsbelasting Ib	2.212.861	8.686.396
Verdedigingsbelasting II	3.924.577	15.692.892
	6.766.039	27.028.509
Oorlogswinstbelasting	3.261.315 ¹⁾	25.883.431

¹⁾ Hieronder begrepen f 223.499 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionnaires in effecten, enz. (Beursbelasting). ²⁾ idem f 976.317. ³⁾ Idem f 1.491.779. ⁴⁾ Mei 1921 f 5.129.256.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Disc. Wissels. 4 1/2	1 Juli '15	Zweeds. R.ksbk 5	10 Mrt. '22
Bel. Binn. Eff. 5 1/2	19 Oct. '20	Bk. v. Noorw. .	5 1/2 18 Mei '22
Vrsch. in R.C. 6 1/2	19 Oct. '20	Zwits. Nat. Bk. 3 1/2	2 Mrt. '22
Bk. van Engeland 3 1/2	15 Juni '22	Belg. Nat. Bk. 5-5 1/2	19 Mei '21
Duitsche Rijksbk. 5	23 Dec. '14	Bank v. Spanje 5 1/2	18 Mei '22
Bk. van Frankrijk 5	11 Mrt. '22	Bank v. Italië 6	20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk. 7	30 Nov. '21	F. Res. Bk. N.Y. 4 1/2	2 Nov. '21
Nat. Bk. v. Denem. 5	25 Apr. '21	Javasche Bank 3 1/2	1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
17 Juni '22	3 7/8	3 1/2 ¹⁾	2 1/2	4-5/8	—	3-3 1/2 ¹⁾
12-17 „ '22	3 3/4-4 1/8	3-3 1/8	2 3/8-1/2	4-5/8	—	3-4
5-10 „ '22	4 1/8-1 1/4	3 1/4-4	2 3/8	4-5/8	—	3-4
29M.-3J. '22	4 1/8-1 1/4	3-3 3/4	2 1/4-3/8	4-5/8	—	4-6
13-18 J. '21	4 1/4-3/8	3-3/4	5 1/2-5/8	4-5/8	—	5-6
14-19 J. '20	3 1/4-3/8	4-1 1/2	6 3/8-3/4	4-5/8	—	6-8
20-24 Juli '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/8	2 3/4	5 1/8-7 1/8

¹⁾ Noteering van 16 Juni.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De wisselmarkt opende weder zeer flauw. Het afspringen der onderhandelingen van het bankierscomité over de Duitse leening, deed bijna alle Europeesche wisselkoersen terugloopen en daarentegen de dollar stijgen. In den eersten plaats waren natuurlijk markten aangeboden. Vervolgens was Parijs sterk gedrukt, maar ook Londen, Brussel en Skandinavie liepen terug. Zwitserland en Spanje bleven ongeveer gelijk; zoodat de depreciatie tegenover den dollar voor deze wissels blijkbaar even groot was als voor de gulden. Een merkwaardige schrommeling gaf de Oostenrijksche kroon te zien. In het begin der week werd voor 1 cent per 100 kronen afgedaan. Hiermede was het laagste punt bereikt van de reeds weken aanhoudende daling, en begon een verbetering in te zetten, waardoor heden de koers weder op 2 cent per 100 kronen kwam, een herstel dus van 100 pCt.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen ¹⁾	Parijs ¹⁾	Berlijn ¹⁾	Weenen ¹⁾	Brussel ²⁾	New York ²⁾
12 Juni 1922..	11.49 1/2	22.87 1/2	0.79 3/4	0.01 1/2	21.21	2.57 7/8
13 „ 1922..	11.49 3/4	22.72 1/2	0.82	0.01 1/2	21.22 1/2	2.56 1/8
14 „ 1922..	11.49 3/4	22.67 1/2	0.82 3/4	0.015 1/2	21.17 1/2	2.57 1/8
15 „ 1922..	11.49 1/2	22.70	0.82 1/2	0.015	21.22 1/2	2.56 7/8
16 „ 1922..	11.49 1/2	22.57 1/2	0.81 1/2	0.015	21.20	2.57
17 „ 1922..	—	—	—	—	—	—
Laagste d. w. ¹⁾	11.47 1/2	22.42 1/2	0.79	0.008	21.05	2.55 1/2
Hoogste „ „ ¹⁾	11.51	23.12 1/2	0.83 1/2	0.01 3/4	21.42 1/2	2.57 3/4
9 Juni 1922..	11.50 1/2	23.17 1/2	0.88 1/2	0.019	21.46 1/2	2.56 1/4
2 „ 1922..	11.48 1/2	23.47	0.94 1/2	0.02 1/2	21.68 1/2	2.57 3/4
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48 1/4

¹⁾ Noteering te Amsterdam. ²⁾ Noteering te Rotterdam. ³⁾ Particuliere opgave.

Data	Stockholm ¹⁾	Kopenhagen ¹⁾	Christiantia ¹⁾	Zwitserland ¹⁾	Spanje ¹⁾	Batavia ¹⁾ telegrafisch
12 Juni 1922	66.70	56.40	44.90	48.92 1/2	40.40	97-97 1/4
13 „ 1922	66.60	56.20	44.80	49.—	40.35	97-97 1/4
14 „ 1922	66.60	56.20	44.10	48.95	40.45	97-97 1/4
15 „ 1922	66.60	56.20	44.30	48.82 1/2	40.45	96 3/4-97
16 „ 1922	66.60	55.75	44.90	48.92 1/2	40.45	96 3/4-97
17 „ 1922	—	—	—	—	40.40	97 1/2-97 3/4
L'ste d. w. ¹⁾	66.40	55.70	43.70	48.82 1/2	40.30	96 3/4
H'ste „ „ ¹⁾	67.—	56.35	45.15	49.05	40.55	97 3/4
9 Juni 1922	66.60	56.55	45.25	49.—	40.40 ²⁾	96 3/4-97
2 „ 1922	66.80	56.—	46.10	49.27 1/2	40.55	97-97 1/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

¹⁾ Noteering te Amsterdam. ²⁾ Particuliere opgave. ³⁾ Noteering van 10 Juni.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
17 Juni 1922	4.43.62	8.63	0.30	38.75
Laagste d. week	4.43.62	8.63	6.30	38.75
Hoogste " "	4.49.—	8.88	0.32	39.08
10 Juni 1922	4.50.—	9.03	0.33	39.05
3 Juni 1922	4.48.05	9.12	0.37	38.95
Muntpariteit ..	4.86.67	5.18 ¹ / ₄	95 ¹ / ₄	40 ⁹ / ₁₆

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	3 Juni 1922	10 Juni 1922	12-17 Juni '22 Laagste Hoogste	17 Juni 1922
Alexandrië..	Piast. p. £	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁵ / ₃₂ 97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁵ / ₃₂
*B. Aires ¹⁾ ..	d. p. \$	44 ³ / ₈	44 ¹ / ₈	43 ³¹ / ₃₂ 44 ³ / ₈	44 ¹ / ₈
Calcutta	Sh. p. rup.	1/32 ²¹ / ₃₂	1/32 ²⁰ / ₃₂	1/32 ¹⁵ / ₃₂ 1/32 ²¹ / ₃₂	1/32 ⁹ / ₁₆
Hongkong ..	id. p. \$	2/7 ¹ / ₄	2/7	2/6 ³ / ₄ 2/7 ¹ / ₈	2/7 ³ / ₁₆
Lissabon	d. per Mil.	4 ³ / ₃₂	4 ¹ / ₃₂	4 4 ¹ / ₈	4 ¹ / ₁₆
Madrid	Peset. p. £	28.30	28.43	28.35 28.45	28.40
*Montevideo ¹⁾	d. per \$	43 ³ / ₄	44 ¹ / ₄	43 ¹ / ₂ 44 ¹ / ₂	43 ³ / ₄
Montreal ...	id. p. £	4.51 ¹ / ₄	4.53 ³ / ₄	4.48 ¹ / ₄ 4.54	4.48 ¹ / ₂
*R.d.Janeiro	d. per Mil.	7 ⁹ / ₁₆	7 ¹⁷ / ₃₂	7 ¹ / ₈ 7 ⁹ / ₁₆	7 ¹⁷ / ₃₂
Rome	Lires p. £	85 ⁷ / ₈	87 ¹³ / ₃₂	85.75 90.37 ¹ / ₂	89 ¹ / ₂
Shanghai....	Sh. p. tael	3/6 ¹ / ₂	3/6 ⁹ / ₁₆	3/6 3/7 ³ / ₄	3/6 ⁷ / ₈
Singapore ...	id. p. \$.	2/3 ⁷ / ₈	2/3 ²⁸ / ₃₂	2/3 ¹³ / ₁₆ 2/4	2/3 ¹⁵ / ₁₆
*Valparaiso..	peso p. £	36.90	35.90	35.20 36.60	35.20
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/1 ¹⁹ / ₃₂	2/1 ¹⁷ / ₃₂	2/1 ⁹ / ₁₆ 2/1 ⁷ / ₈	2/1 ¹³ / ₁₆

*Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER

Noteering te Londen		te New York	
17 Juni 1922	36	71	
10 " 1922	35 ³ / ₄	71 ⁷ / ₈	
3 " 1922	36 ¹ / ₈	71 ¹ / ₄	
27 Mei 1922	36 ¹ / ₄	71 ¹ / ₂	
18 Juni 1921	35 ¹ / ₄	59	
19 " 1920	50 ⁵ / ₈	91 ¹ / ₂	
20 Juli 1914	24 ¹¹ / ₁₆	54 ¹ / ₈	

1) Noteering van 2 Juni.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 19 Juni 1922.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 65.917.422,61 B.-bk. " 44.518.688,26 Ag.sch. " 78.077.220,77 ¹ / ₂	f 188.513.331,64 ¹ / ₂
Papier o. h. Buitenl. in disconto	f 93.164.646,—	
Idem eigen portef..	f 93.164.646,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "	—	93.164.646,—
Beleeningen incl. vrach. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 24.404.379,95 B.-bk. " 9.563.368,51 Ag.sch. " 67.655.766,05 ¹ / ₂	f 101.623.514,51 ¹ / ₂
Op Effecten	f 87.751.490,47 ¹ / ₂	
Op Goederen en Spec.	f 13.872.024,04	101.623.514,51 ¹ / ₂
Voorschotten a. h. Rijk	—	13.259.475,04 ¹ / ₂
Munt en Muntmateriaal	—	
Munt, Goud	f 56.238.850,—	
Muntmat., Goud	f 549.650.860,97	
	f 605.889.710,97	
Munt, Zilver, enz.	f 7.162.808,58 ¹ / ₂	
Muntmat., Zilver	—	613.052.519,55 ¹ / ₂
Effecten	—	
Bel. v. h. Res.fonds.	f 5.316.447,—	
id. van ¹ / ₄ v. h. kapit.	f 3.937.602,62 ¹ / ₂	9.254.049,62 ¹ / ₂
Geb. en Meub. der Bank	—	3.747.500,—
Diverse rekeningen	—	53.619.703,09
		f 1.076.234.739,47 ¹ / ₂
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	f 5.386.728,62 ¹ / ₂	
Bankbiljetten in omloop	f 968.829.135,—	
Bankassignatiën in omloop	f 2.548.859,51	
Rek.-Cour. Het Rijk	f —	
saldo's: Anderen	f 65.523.617,85 ¹ / ₂	
	f 65.523.617,85 ¹ / ₂	
Diverse rekeningen	f 13.946.398,48 ¹ / ₂	
	f 1.076.234.739,47 ¹ / ₂	

NED. BANK 19 Juni 1922 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo	f 404.996.666,11 ¹ / ₂
Op de basis van ¹ / ₄ metaaldekking	f 197.616.343,64 ¹ / ₂
Minder bedragen bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	2.024.983.330,—
Verschillen m. d. vorig. weekst.: Meer	
	Minder
Disconto's	976.881,55 ¹ / ₂
Buitenlandsche wissels	62.521,—
Beleeningen	26.534,26
Goud	—
Zilver	180.459,44 ¹ / ₂
Bankbiljetten	19.044.925,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	12.747.858,69 ¹ / ₂
Voornaamste posten in duizenden guldens.	

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
19 Juni 1922	605.890	7.163	968.829	68.072
12 " 1922	605.890	6.982	987.874	55.538
6 " 1922	605.890	6.587	1.002.514	36.170
29 Mei 1922	605.889	6.506	992.777	32.526
22 " 1922	605.889	6.349	994.104	46.496
20 Juni 1921	605.965	12.503	994.262	60.446
21 Juni 1920	636.027	13.493	995.152	160.079
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkest-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
19 Juni 1922	188.513	6.000	101.624	404.997	60
12 " 1922	189.490	7.000	101.650	403.514	60
6 " 1922	191.025	7.000	112.424	404.065	60
29 Mei 1922	195.385	3.000	105.044	406.659	60
22 " 1922	200.138	3.000	103.459	403.443	60
20 Juni 1921	229.137	75.000	151.037	406.789	59
21 Juni 1920	124.932	24.000	296.295	417.959	56
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹ / ₂	75

1) Op de basis van ¹/₄ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	12 Juni 1922	19 Juni 1922
Aan schatkestpromessen	f 359.890.000,—	f 358.790.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk.	" 7.000.000,—	" 6.000.000,—
Aan schatkestbiljetten	" 272.432.000,—	" 272.108.000,—
Aan zilverbons	" 30.295.998,50	" 29.628.003,—
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	" 237.948.000,—	" 238.843.000,—
Voorschot aan Gemeenten	" 77.593.195,06	" 62.040.702,94
voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting		
	12 Juni	19 Juni
Tegood v. d. Postch. & G. dst	" 52.929.797,15	" 52.866.083,05

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden	Beschikbaar metaal-saldo
10 Juni 1922	200.750	271.000	74.500	131.650	
3 " 1922	201.500	266.500	80.000	132.200	
27 Mei 1922	200.750	263.500	72.000	133.650	
13 Mei 1922	143.507	45.779	268.524	79.391	120.287
6 " 1922	143.525	45.300	267.524	90.756	117.785
29 Apr. 1922	141.273	44.463	262.192	97.919	114.284
11 Juni 1921	224.938	15.510	319.042	138.100	149.424
12 Juni 1920	196.054	5.416	324.040	151.382	106.577
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ^a

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voorschotten aan het Gouv.nem.	Diverse rekeningen 1)	Dek-kings-percentage
10 Juni 1922	—	157.010	—	8.900	***	60
3 " 1922	—	154.560	—	9.600	***	60
27 Mei 1922	—	148.690	—	7.900	***	60
13 Mei 1922	33.318	20.714	77.719	8.007	37.097	54
6 " 1922	35.221	19.694	80.088	5.675	47.217	53
29 Apr. 1922	35.310	19.255	87.205	—	51.303	52
11 Juni 1921	39.804	20.522	113.071	19.598	35.124	52
12 Juni 1920	19.357	21.273	160.986	46.042	36.486	42
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis ¹/₄ metaaldekking.

DE SURINAAMSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Dio. rekeningen ¹⁾
6 Mei 1922....	1.601	2.195	860	1.069	1.164
29 Apr. 1922....	1.598	2.163	675	1.077	1.150
22 " 1922....	1.609	2.054	887	1.063	1.138
15 " 1922....	1.607	2.102	877	1.064	1.137
8 " 1922....	1.606	2.173	924	1.080	1.142
1 " 1922....	1.595	2.170	781	1.090	1.155
23 Apr. 1921....	1.129	2.126	928	2.081	392
24 Apr. 1920....	1.061	1.708	944	1.740	655
25 Juli 1914....	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.**BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.****BANK VAN ENGELAND.**

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goedd.	Gov. Sec.
14 Juni 1922	128.884	121.950	299.222	28.500	258.193
7 " 1922	128.886	122.513	301.429	28.500	260.555
31 Mei 1922	128.881	122.716	298.279	28.500	258.177
24 " 1922	128.881	120.890	296.920	19.450	256.900
17 " 1922	128.879	121.071	298.793	28.500	258.893
10 " 1922	128.888	121.592	300.840	28.500	261.131
15 Juni 1921	128.375	127.491	327.680	28.500	291.503
16 Juni 1920	117.690	114.166	354.096	28.500	331.426
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekkingsperc. ¹⁾
14 Juni '22	46.699	73.605	17.734	110.140	25.377	19,84
7 " '22	61.137	73.281	15.541	125.938	24.823	17,54
31 Mei '22	47.998	75.359	28.741	101.481	24.615	18,90
24 " '22	49.188	74.593	18.562	113.874	26.441	19,96
17 " '22	55.448	75.102	12.971	126.091	26.258	18,88
10 " '22	58.873	75.530	12.179	130.259	25.746	18,07
15 Juni '21	68.430	77.058	15.900	131.130	19.334	13,10
16 Juni '20	70.802	78.813	21.259	132.554	21.975	14,30
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ³ / ₄

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.**DUITSCH E RIJKBANK.**

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	'Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekkingsperc. ¹⁾
7 Juni '22	1.022.375	1.002.862	5.981.436	154.914.888	4
31 Mei '22	1.021.632	1.002.864	4.901.822	151.949.179	4
22 " '22	1.021.982	1.002.864	3.835.180	144.138.326	3
15 " '22	1.021.245	1.002.365	3.530.513	142.903.593	3
6 " '22	1.020.131	1.001.665	3.358.479	142.463.621	3
29 April '22	1.020.136	1.000.867	3.898.700	140.420.057	3
7 Juni '21	1.100.830	1.091.573	13.331.379	72.145.349	20
7 Juni '20	1.093.851	1.077.676	16.114.656	50.648.561	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 Juni 1922	167.361.132	28.011.143	15.623.200	5.962.900
31 Mei 1922	171.170.521	33.127.990	14.440.600	4.880.000
22 " 1922	159.359.093	29.307.217	12.922.300	3.813.000
15 " 1922	166.819.271	37.544.011	12.730.400	3.340.800
6 " 1922	157.660.870	28.409.548	12.606.900	3.878.300
29 April 1922	158.020.568	31.616.168	13.181.600	3.603.300
7 Juni 1921	62.171.524	9.666.909	22.380.300	13.264.200
7 Juni 1920	39.199.833	10.200.870	39.755.300	16.074.300
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Bull.gew. voorsch. a/d. Staat
15 Juni '22	5.527.270	1.948.367	284.272	627.140	23.000.000
8 " '22	5.527.966	1.948.367	284.243	626.473	23.100.000
1 " '22	5.527.811	1.948.367	284.088	629.659	23.100.000
26 Mei '22	5.527.645	1.948.367	283.622	630.153	22.450.000
16 Juni '21	5.519.764	1.948.367	273.814	686.909	25.600.000
17 Juni '20	5.587.549	1.978.278	240.576	662.209	26.000.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
	2.122.011	37.602	2.263.623	36.028.363	2.264.713	35.437
2.138.372	38.280	2.317.679	36.317.805	2.197.046	18.099	
2.449.806	38.271	2.253.172	35.982.101	2.282.610	20.592	
2.318.901	38.410	2.210.778	35.674.180	2.294.918	42.604	
2.443.963	100.911	2.205.217	37.972.173	2.732.285	25.922	
1.726.902	527.196	1.838.084	37.842.513	3.456.897	50.205	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening.	Circulatie	Rek. Crt. partit.
15 Juni '22	328.194	84.653	480.000	638.174	6.193.332	146.523
8 " '22	328.180	84.653	480.000	725.558	6.195.507	150.535
1 " '22	327.918	84.653	480.000	855.502	6.228.502	131.664
24 Mei '22	327.514	84.653	480.000	838.043	6.103.065	68.914
16 Juni '21	335.870	84.653	480.000	750.934	6.100.798	332.633
17 Juni '20	356.587	84.653	480.000	727.709	5.143.138	1.671.000

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.**FEDERAL RESERVE BANKS.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F.R. Notes	In het buitenland.		
31 Mei '22	3.007.621	2.196.192	—	122.876	2.141.184
24 " '22	3.007.689	2.198.340	—	127.564	2.128.230
17 " '22	3.005.143	2.205.821	—	125.982	2.146.656
10 " '22	3.005.294	2.233.155	—	124.523	2.159.186
1 Juni '21	2.408.653	1.622.809	—	160.172	2.751.299
4 Juni '20	1.960.853	1.253.576	111.531	138.087	3.127.291

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algem. Dekkingsperc. ¹⁾	Percent. Gouddekking circul. ²⁾
31 Mei '22	589.672	1.870.153	104.729	78,0	***
24 " '22	592.604	1.917.176	104.695	77,5	***
17 " '22	565.819	1.886.045	104.656	77,6	***
10 " '22	580.103	1.889.212	104.608	77,3	***
1 Juni '21	2.003.305	1.720.390	102.216	57,4	71,5
4 Juni '20	2.974.946	2.596.791	94.108	42,5	46,9

¹⁾ Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's. ²⁾ Na aftrek van 35 pCt. der totale dekkingsmiddelen als dekking voor de netto deposito's.**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
24 Mei '22	799	10.923.035	1.403.471	14.328.253	3.242.943
17 " '22	799	10.915.985	1.393.541	14.326.699	3.213.169
10 " '22	799	10.875.921	1.390.211	14.252.243	3.242.545
3 " '22	800	10.867.203	1.353.418	14.154.827	3.197.954
25 Mei '21	820	12.028.770	1.251.817	13.346.122	5.053.345
28 Mei '20	814	17.053.589	1.415.397	14.280.397	2.645.705

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 19 Juni 1922.

Een gevoel van verslapping heeft zich gedurende de laatste week meester gemaakt van vrijwel alle internationale beurs-centra, ondanks het feit, dat toch ook enkele speciaal gunstige factoren hun invloed hebben doen gelden bij de algemeene beoordeeling van de tegenwoordige situatie en de naaste toekomst. Het schijnt wel, alsof men niet alleen in de kringen van het groote publiek, doch ook bij de groepen van „insiders”, die gewoonlijk een op juister gegevens gebaseerd oordeel kunnen vellen, gevoelt, dat de eerste tijden geen groote verbeteringen kunnen brengen. De problemen zijn dan ook waarlijk te gigantisch van proporties, dan dat men een dergelijke oplossing zou kunnen verwachten. Hoe nuchter deze waarheid ook is, toch dringt zij eerst thans en dat nog wel zeer geleidelijk, tot het verstand en het gevoel der wereld door; tot nu toe heeft men zich al te gaarne geleid met de hoop, dat de reeks van conferenties ten slotte zou resulteren in één samenkomst, die met een éclatant succes zou worden beëindigd en waardoor de malaise der wereld als met één slag in het tegenovergestelde zou worden veranderd. Men begint nu in te zien, dat een dergelijk verloop van zaken tot het rijk der fabelen moet worden verwezen en dat de werkelijke wederopbouw alleen het gevolg kan zijn van jarenlangen moesten arbeid in een niet al te vlug tempo.

Dit zich-baan-brekende inzicht heeft een deprimeerende invloed op de beurzen gehad. Ook de aanstaande conferentie van 's Gravenhage heeft geen betere verwachtingen kunnen wekken. Natuurlijk wil dit niet zeggen, dat de beurzen nu ook zullen volhard in hunne gedurende de achter ons liggende dagen aangenomen houding; ook thans zullen weder gebeurtenissen van meer of minder groot belang hun stempel drukken op het beeld van handel en verkeer; het kader echter, waarbinnen men denkt, schijnt zich wel eenigszins vernauwd te hebben. Het ziet er althans niet naar uit, dat het binnen afzienbaren tijd ruimte zal laten voor al te optimistische beurs-fluctuaties.

Er is vrijwel geen beurs, die zich aan het hierboven geschetste gevoelen heeft kunnen onttrekken. Te Berlijn vooral was de stemming uitermate lusteloos, ondanks het feit, dat de waarde van het binnenlandsch betaalmiddel nog verder is gereageerd. De oorzaak van deze schijnbare anomalie moet worden gevonden in de buitengewone geldschaarste aan de Duitsche beurzen. Handel en industrie stellen voortdurend grootere eischen aan de banken, en hoewel hieraan in een zoo ruim mogelijke mate wordt voldaan, stelt de verwante politieke toestand en de dreiging van een crisis in het economisch leven, toch een scherpe grens aan die bereidwilligheid. De banken zijn onder de dreigende omstandigheden wel gedwongen hun positie zoo liquide mogelijk te houden. Het is begrijpelijk, dat de beurs thans eerst in de allerlaatste plaats aan de beurt komt om met crediet te worden voorzien; hierdoor wordt de ondersteuningslust sterk geremd en de nog steeds bestaande zwakke posities worden tot liquidatie gedwongen. Het spreekt vanzelf, dat de innerlijke toestand door deze situatie krachtiger moet worden; een definitieve verbetering echter wordt nog steeds belet door de geweldige posten nieuwe aandelen van allerlei ondernemingen, die nog niet gelasseerd zijn en dus voortdurend boven de markt hangen.

Ook te Londen is de tendens verre van gunstig geweest en dit ondanks het feit van een hernieuwde verlaging van het bankdisconto van 4 tot 3½ pCt. Door deze wijziging is de discontovoet bijna weer tot het peil van vóór den oorlog gedaald. (Van 29 Januari 1914 tot aan het uitbreken van den krijg bedroeg het Engelsche disconto 3 pCt.). In de City is men wel van meening, dat ten gevolge van deze rentevoetverlaging een verlevendiging van beurszaken tegemoet mag worden gezien (handel en nijverheid maken nog geen aanspraak op groote bedrijfskapitalen), doch men ziet deze grootendeels in de richting van de beleggingsmarkt. Vermoedelijk zal ook de Staat van de positie gebruik willen maken om een aanmerkelijk deel zijner vlottende schulden te consolideeren, zoodat de speculatie, de groote bron van inkomsten voor allen, die uit hoofde van hun beroep met de effectenbeurs in aanraking komen, vermoedelijk geen sterke uitbreiding zal kunnen ondergaan. Teekenend is in dit verband wel de koele ontvankelijkheid, die de regeling der Mexicaansche schulden heeft genoten. Weliswaar was deze regeling reeds lang voorzien en dus voor een groot deel in de koersen der betrokken waarden verdisconteerd, doch het resultaat is toch nog gunstiger dan algemeen verwacht werd. Desondanks hadden Mexicaansche waarden eerder nog een geringe reactie aan te wijzen. Ook petroleumwaarden bleven sterk gedrukt, in verband met pessimistische oordeelvellingen aangaande de

Koninklijke Petroleum Maatschappij, nu de band met de Shell door den verkoop van een deel der Shell-aandelen uit de handen der Royal Dutch, iets losser schijnt te zijn geworden.

De markt te Parijs heeft, als gewoonlijk in den laatsten tijd, niet veel reden tot opmerkingen gegeven. De grondtoon was wel vast te noemen, doch het heeft voortdurend den schijn van iets kunstmatig. Het eenige positief goede, dat valt mede te deelen, is het vlotte verloop van de half-maandelijksche liquidatie, waarbij de geldkoers zich op slechts 3¼ pCt. heeft gesteld.

Te New York is, niettegenstaande het nog steeds heerschende optimisme omtrent het naaste verloop van de industrie, de markt zeer gevoelig achteruit gelopen. Ook hier waren het petroleumwaarden, die in het voorste geld stonden, onmiddellijk gevolgd door scheepvaartfondsen. Bepaalde aanleiding was er voor de rest van de markt niet te ontdekken; toch reageerde de geheele lijst in niet geringe mate. Alleen staalwaarden bleven eenigszins gespaard, vermoedelijk onder den invloed van de juist kortelings tot stand gekomen fusie tusschen verschillende der grootste ondernemingen, waardoor de concurrentie wellicht kan worden gebreideld en groter winsten verwacht mogen worden. Na de fusie kan de positie der leidende staalondernemingen ongeveer als volgt worden weergegeven:

	Capaciteit in tonnen	Obl.schuld per ton	Prof. aand. per ton	Gew. aand. per ton
North Amer.	5.080.000	\$ 13,84	\$ 9,91	0.664
U.S. St. Corp.	22.700.000	„ 23,86	„ 15,87	0.224
Bethl. Steel	5.100.000	„ 32,88	„ 11,56	0.159

Te onzent is het verloop niet veel afgeweken van dat der internationale beurzen. De beleggingsmarkt heeft eveneens een geringe reactie aangetoond, die echter binnen zeer enge grenzen beperkt is gebleven. De voorliefde van het publiek voor obligaties duurt onverminderd voort en drukt ook haar stempel op de emissiemarkt. In Mei b.v. beliep het totaal aan nieuwe uitgiffen f 22,77 miljoen, en dit bestond uitsluitend uit obligatie-emissies, die voor het overgrote deel een groot succes hadden te boeken.

	12 Juni	15 Juni	19 Juni	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Sch. 1918	89 ¹ / ₈	88	89 ¹ / ₁₆	+ ⁹ / ₁₆
4 ¹ / ₂ % „ „ „ 1916	88	87	87	—
4 % „ „ „ 1916	80 ³ / ₄	79 ¹ / ₄	79 ¹⁵ / ₁₆	— ¹ / ₁₆
3 ¹ / ₂ % „ „ „	73 ¹ / ₈	73 ¹ / ₈	73 ¹ / ₈	—
3 % „ „ „	62 ¹ / ₁₆	62 ¹ / ₁₆	61	— ¹ / ₁₆
2 ¹ / ₂ % Cert. N. W. S.	52 ⁵ / ₈	52 ¹ / ₂	51 ¹ / ₂	— ¹ / ₈
5 % Oost-Indië 1915	90 ¹ / ₂	90 ¹ / ₂	90	— ¹ / ₂
6 % „ „ 1919	96 ¹ / ₂	96 ¹ / ₂	96 ⁷ / ₁₆	— ¹ / ₄
4 % Oostenr. Krounrente	³ / ₄	³ / ₄	³ / ₄	—
5 % Rusland 1906	7	7 ¹ / ₁₆	7	—
4 % Rusl. bij Hope & Co.	6 ⁵ / ₈	7	7 ³ / ₈	+ ³ / ₄
4 ¹ / ₂ % China Goud 1898 ..	70 ¹ / ₁₆	70 ¹ / ₁₆	71 ⁵ / ₈	+ ¹ / ₁₆
4 % Japan 1899	65 ¹ / ₁₆	65 ¹ / ₁₆	65 ¹ / ₁₆	—
4 % Argentinië Buitenl..	66 ¹ / ₂	66 ¹ / ₂	64 ¹ / ₄	— ² / ₄
5 % Brazilië 1895	57 ⁵ / ₈	58 ¹ / ₄	57 ⁵ / ₈	—
7 % Staatsspoor	104 ³ / ₁₆	104 ¹ / ₄	104	— ³ / ₁₆
7 % Amsterdam	104 ⁷ / ₁₆	104 ¹ / ₂	104 ¹ / ₂	+ ¹ / ₁₆

Van de aandelenmarkt heeft vrijwel alleen de afdeling der industriële waarden een uitzondering op den algemeen lusteloozen toon gemaakt. Hier concentreerde zich de vraag in verband met de steeds geringer wordende leveringscapaciteit der Duitsche fabrieken. In nauwe aansluiting hieraan waren ook bank-aandelen tot iets hogere koersen gevraagd.

De overige afdelingen echter waren alle overwegend flauw gestemd. Het bericht van den verkoop van een deel der Shell-aandelen uit het bezit der Koninklijke Petroleum Maatschappij heeft een zeer onaangename indruk gemaakt. De K. P. M. heeft thans f 1.200.000 Shell-aandelen verkocht aan een syndicaat onder leiding van de firma Cull & Co. te Londen, welke firma eerst einde Decembr 1921 is opgericht. De verkoopkoers bedraagt f 4.11,6 exclusief dividend 1921. Voor de K. P. M. betekent deze verkoop een vermindering van het bezit aan Shell-aandelen van f 2,2 tot f 1 miljoen, waarbij de winst (rekening houdende met het feit, dat de aandelen à pari in de balans waren opgenomen) tegen een Sterlingkoers van 11,50, ongeveer f 48.750.000 bedraagt. Algemeen wordt aangenomen, dat deze verkoop heeft plaats gevonden, om de benodigde constanten tot dividend-betaling te verkrijgen. De koers der aandelen is als gevolg van één en ander scherp gedaald.

Ook suikerwaarden bleven flauw gestemd, hoewel de berichten uit New York en Indië niet minder gunstig hebben geluid. Zelfs is in verband met de mogelijkheid van verder export naar Duitschland in suikerkringen een hoop-

volle stemming aangaande de naaste toekomst ontstaan. De algemeene marktstemming echter heeft ook deze afdeeling medegeslept.

	12 Juni	15 Juni	19 Juni	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	135 $\frac{1}{2}$	135 $\frac{5}{8}$	136 $\frac{1}{8}$	+ 1
Koloniale Bank	124 $\frac{3}{8}$	121 $\frac{1}{4}$	122	- 2 $\frac{5}{8}$
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	125 $\frac{1}{4}$	122 $\frac{3}{4}$	124 $\frac{7}{8}$	- $\frac{3}{8}$
Rotterd. Bankvereniging..	90 $\frac{1}{2}$	90 $\frac{3}{4}$	90	- $\frac{1}{4}$
Amst. Superfosfaatfabriek .	43	40	38 $\frac{1}{4}$	- 4 $\frac{3}{4}$
Van Berkel's Patent	28 $\frac{1}{4}$	25	35	+ 6 $\frac{3}{4}$
Insulind Oliefabriek	3 $\frac{1}{2}$	3	3 $\frac{1}{8}$	- $\frac{3}{8}$
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand	66 $\frac{5}{8}$	67 $\frac{1}{2}$	67 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{7}{8}$
Hollandia Melkproducten ..	120	120	137 $\frac{1}{2}$	+ 17 $\frac{1}{2}$
Philips' Gloeilampenfabriek	235 $\frac{1}{4}$	235 $\frac{1}{4}$	236 $\frac{1}{4}$	+ 1
R. S. Stokvis & Zonen ...	578	578	578	
Vereenigde Blikfabrieken..	73	73	74 $\frac{1}{2}$	+ 1 $\frac{1}{2}$
Compania Mercantil Argent.	38	35 $\frac{1}{2}$	34	- 4
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	152 $\frac{1}{8}$	145	146	- 6 $\frac{1}{8}$
Handelsver. Amsterdam ...	380 $\frac{1}{2}$	364 $\frac{1}{4}$	365 $\frac{1}{2}$	- 15
Holl. Transatl. Handelsver.	18	18	18	
Linde Teves & Stokvis	72 $\frac{1}{2}$	71 $\frac{1}{2}$	70	- 2 $\frac{1}{2}$
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	
Tels & Co.'s Handel-Mij.	22	19	15	- 7
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	135 $\frac{1}{8}$	132 $\frac{1}{4}$	130 $\frac{1}{8}$	- 5
Kon. Petroleum-Mij.	478 $\frac{1}{4}$	464 $\frac{3}{4}$	447 $\frac{1}{2}$	- 30 $\frac{3}{4}$
Orion Petroleum-Mij.				
Afgest. Aand.	26 $\frac{1}{2}$	26 $\frac{1}{2}$	26	- $\frac{1}{2}$
Steaua Romana Petroleum				
Mij. .. Afgest. Aand.	41 $\frac{1}{4}$	40 $\frac{7}{8}$	40 $\frac{1}{4}$	- 1
Amsterdam-Rubber-Mij. ..	67 $\frac{3}{4}$	66	60	- 7 $\frac{3}{4}$
Nederl.-Rubber-Mij.	44 $\frac{3}{4}$	44 $\frac{1}{4}$	42	- 2 $\frac{3}{4}$
Oost-Java-Rubber-Mij.	135	134	128	- 7
Deli-Batavia	247	243	243	- 4
Deli-Maatschappij	208	201 $\frac{1}{2}$	200	- 8
Senembah-Maatschappij.	340	340	335	- 5

In het bijzonder hebben ook *rubberaandeelen* het moeten ontgelden. Na de zeer interessante discussies in de dagbladen omtrent al- of niet-beperking van den rubberaanplant is dit ééne nu wel duidelijk geworden, dat zelfs bij een algemeen goeden wil om tot die beperkingen te komen, de uitvoering van den maatregel nog uiterst moeilijk is. En zelfs die unanieme wil is niet aanwezig, zoodat het voor de rubberproducenten voorloopig nog wel noodzakelijk zal blijven op eigen krachten te steunen. Dat die krachten bij vele ondernemingen niet zeer groot meer kunnen zijn, is na de malaise van de laatste jaren evident; de beurs trekt er hare conclusies uit door de aandelen veel lager te waardeeren.

Tabakken bleven lusteloos met zeer geringen handel.

Scheepvaartwaarden brokkelden voortdurend af, waarbij vooral de minder courante waarden te lijden hebben gehad.

	12 Juni	15 Juni	19 Juni	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	126 $\frac{3}{4}$	123	123 $\frac{1}{2}$	- 3 $\frac{1}{4}$
" " „gem.eig.	109 $\frac{3}{4}$	107 $\frac{3}{4}$	108 $\frac{3}{8}$	- 1 $\frac{3}{8}$
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. ..	70	70	70	
Hollandsche Stoomboot-Mij.	17	15	15	- 2
Java-China-Japan-Lijn	79	78 $\frac{1}{2}$	75	- 4
Kon. Hollandsche Lloyd ...	10 $\frac{3}{8}$	9 $\frac{5}{8}$	8 $\frac{1}{16}$	- 2 $\frac{5}{16}$
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.	53	45	48 $\frac{1}{2}$	- 4 $\frac{1}{2}$
Koninkl.-Paketaart-Mij.	86 $\frac{3}{4}$	84 $\frac{1}{8}$	85 $\frac{1}{4}$	- 1 $\frac{1}{2}$
Maatschappij Zeevaart	62	55	53	- 9
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	98 $\frac{3}{4}$	97 $\frac{1}{2}$	98 $\frac{3}{8}$	- $\frac{3}{8}$
Nievelt Goudriaan	120 $\frac{1}{2}$	119	114	- 6 $\frac{1}{2}$
Rotterdamsche Lloyd	125	122 $\frac{1}{2}$	121	- 4
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	65	65	65	
" " „Nederland” ..	139	135 $\frac{1}{2}$	132 $\frac{7}{8}$	- 6 $\frac{1}{8}$
" " „Noordzee”	23	23	23	
" " „Oostzee”	59 $\frac{1}{2}$	50	55	- 4 $\frac{1}{2}$

Ook de *Amerikaansche afdeeling* was ongeanimeerd in aansluiting aan Wallstreet.

	12 Juni	15 Juni	19 Juni	Rijzing of daling
American Car & Foundry ..	175 $\frac{7}{8}$	170	170	- 5 $\frac{7}{8}$
Anaconda Copper	110	106 $\frac{15}{16}$	106	- 4
Un. States Steel Corp.	103 $\frac{15}{16}$	102 $\frac{1}{4}$	102 $\frac{1}{8}$	- 1 $\frac{13}{16}$
Atchison Topeka	102 $\frac{1}{2}$	103	103	+ $\frac{1}{2}$
Southern Pacific	96	96	95 $\frac{1}{8}$	- $\frac{7}{8}$
Union Pacific	145	143	144 $\frac{1}{8}$	- $\frac{1}{8}$
Int. Merc. Marine orig. Com.	22 $\frac{3}{16}$	21 $\frac{11}{16}$	18 $\frac{1}{4}$	- 3 $\frac{15}{16}$
" " " " prefa.	83 $\frac{3}{4}$	81 $\frac{1}{8}$	73 $\frac{1}{2}$	- 10 $\frac{1}{4}$

De *geldmarkt* bleef ruim; prolongatie 3 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

20 Juni 1922.

In het aanzien der graanmarkten kwam in den loop der afgelopen week weinig verandering. Oogstberichten blijven over het algemeen bevredigend, en in eenige der Europeesche landen, waar regen dringend noodig was, is deze gevallen. In Duitschland was dat echter in onvoldoende mate het geval en eerst in de allerlaatste dagen werd de regen er algemeener. Het schijnt, dat in Duitschland de te velde staande gewassen sterker van de droogte hebben geleden dan kort geleden nog werd aangenomen. Het Pruisische Landbouwbericht van 1 Juni wijst namelijk allerminst op een inhalen van den achterstand, waarvan enkele weken geleden sprake was. Wel is na 1 Juni het weder gunstiger geweest, doch het schijnt wel vast te staan, dat Duitschland met een kleineren oogst dan in 1921 zal moeten rekenen en dus meer broodgraan zal dienen te koopen. Groote haast werd daarmee deze week niet gemaakt. De op hoogere prijzen voor broodgraan wijzende factoren zijn dan ook nog steeds weinig talrijk. De oogst der wintertarwe in de Vereenigde Staten mag wel als in veilige haven aangeland worden beschouwd en de zomertarwe staat er uitstekend voor, terwijl ook uit Canada de berichten gunstig blijven. Wel viel aan de markt te Chicago in het midden der week eene belangrijke prijsverhoging te constateeren wegens berichten van oogstschade door hitte en droogte, doch reeds den volgenden dag ging de verhoging verloren, daar de berichten overdreven bleken te zijn. Ook was de hittegolf voorbij en koeler weder ingetreden. Niet slechts blijven de oogstvooruitzichten gunstig, doch ook de reeds aanwezige voorraden geven allerminst teekenen van de uitputting, die zoo dikwijls en reeds zoo lang in Amerika is voorspeld. In Argentinië blijven de aanvoeren ruim en het wordt steeds waarschijnlijker, dat de tarweopbrengst daar onderschat is. In Europa was de vraag naar tarwe wel nu en dan iets beter dan eenigen tijd tevoren, doch in staat om het geheele aanbod op te nemen was zij niet en op de meeste dagen der week was de omzet gering. In Engeland werden eenige ladingen vooral Argentijnsche tarwe gekocht, Frankrijk deed matige inkoop, Duitschland kocht twee ladingen Amerikaansche tarwe van den nieuwen oogst en ook Nederland toonde eenige dagen goeden kooplust, doch de grondtoon van de markt bleef weifelend zonder vaste stemming. De markt te Chicago sloot op 19 dezer, na eenige fluctuaties in het midden der week, vrijwel onveranderd tegenover eene week tevoren. Argentinië beleefde eenige zeer flauwe dagen, doch herstelde zich ten slotte op 17 Juni tot 15 à 25 centavos boven het peil van het begin der week.

Geregelder dan voor tarwe, trad Duitschland weder op als koper van rogge, waarin dagelijks zaken tot stand kwamen. De verschepingen van rogge uit de Vereenigde Staten waren weder ruim, hetgeen echter niet kon verhinderen, dat de prijsstijging, welke in het midden der week plaats vond, weder bijna geheel verloren ging. De zeer groote opbrengst, die van den nieuwen roggeoogst wordt verwacht, geeft dan ook allerminst aanleiding tot prijsverhoging.

Maïs was stil met weinig vraag, vooral voor La Plata maïs. Wel waren deze week wegens het voor het drogen der maïs ongunstige Argentijnsche weder de verschepingen niet groot, doch eene vermeerdering der Europeesche vraag heeft dat niet teweeg gebracht. Slechts in parcels naar Londen ging nu en dan nog al iets om, doch ladingen vinden uiterst moeilijk plaatsing. In verband met het langzame drogen der maïs bleven echter de Argentijnsche markten vast en de week sluit 5 à 10 centavos per 100 Kgr. boven de prijzen van het begin der week. Voor Noord-Amerikaansche maïs bestond in Engeland meer belangstelling, doch in de andere landen, die deze soort gewoonlijk betrekken, was de vraag gering. Duitschland kocht weinig, daar de consumptie pauseerde en bovendien houders hunne vroeger goedkoper gekochte partijen onder den marktprijs likvideerden. In het begin der week was namelijk maïs te Chicago niet onbelangrijk gestegen en daar tevens de dollarkoers vast was, werden de Amerikaansche vraagprijzen verhoogd. Heden bleek echter de pariteit hersteld en daar ook de Duitsche consumptievraag zich herstelt, konden op Maandag 19 Juni, ondanks den verder stijgenden dollar, weder belangrijke zaken tot stand komen. Transitozaken naar Denemarken, die onlangs een der voornaamste oorzaken waren voor groote inkoop van Duitsche firma's naar Hamburg, hebben vrijwel geheel opgehouden door het ontbreken van Deensche vraag. Tot de prijsverhoging te Chicago hadden klachten over den oogst wegens het heete weder bijgedragen, doch evenals voor tarwe was ook voor maïs de vaste stemming niet van langen duur en in de laatste dagen ging van de verhoging een groot gedeelte

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Agres		
	Tarwe Juli	Mais. Juli	Haver Juli	Tarwe Aug.	Mais Aug.	Lijnzaad Aug.
17 Juni '22	111 ⁷ / ₈	61 ³ / ₄	34 ¹ / ₈	12,10	7,55	20,20
10 „ '22	114 ⁵ / ₈	62 ³ / ₈	36 ³ / ₈	12,35	7,65	19,70
17 Juni 21	131 ¹ / ₂	65 ¹ / ₄	38 ³ / ₄	17,70 ¹)	8,25	18,95 ¹)
17 Juni 20	295	177 ¹ / ₄	102 ³ / ₄	24,30 ¹)	10,25	27,40 ¹)
17 Juni 19	240	175 ¹ / ₂	70 ¹ / ₈	11,45 ¹)	5,75	29,05 ¹)
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70

¹) per Juli.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	19 Juni 1922	12 Juni 1922	20 Juni 1921
Tarwe*	13,50	13,75	22,—
Rogge (No. 2 Western) ¹)	11,95	12,50	21,25
Mais (La Plata)	190,— ⁴)	195,— ¹)	250,—
Gerst (48 lb. malting) .. ²)	210,—	218,—	280,—
Haver (38 lb. white cl.) ¹)	10,50	11,10	13,—
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹)	14,75	15,80	15,25
Lijnzaad (La Plata)... ³)	425,—	425,—	420,—

¹) p. 100 K.G. ²) p. 2000 K.G. ³) per 1960 K.G. ⁴) Nieuwe oogst. *) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	11/17 Juni 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdoak 1921	11/17 Juni 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdoak 1921	1922	1921
Tarwe	52.085	460.673	493.099	760	26.976	10.052	487.649	503.151
Rogge	7.216	47.754	64.042	—	—	325	47.754	64.367
Boekweit	—	8.910	3.500	—	—	500	8.910	4.000
Mais	31.420	493.117	417.964	5.888	59.592	32.380	552.709	453.344
Gerst	3.962	62.572	110.742	—	2.505	6.145	65.077	116.887
Haver	252	45.345	42.172	—	50	430	45.395	42.602
Lijnzaad	5.913	78.482	68.178	—	50.771	49.803	129.253	117.981
Lijnkoek	861	35.606	61.815	—	1.547	13.417	37.153	75.232
Tarwemeel	2.289	26.452	15.130	1.211	4.954	1.070	31.407	16.200
Andere reessoorten ...	—	4.639	19.107	—	1.740	1.247	6.379	20.354

verloren, zoodat op 19 Juni de markt voor den Juli-termijn nog slechts $\frac{1}{2}$ dollarcent per 56 lbs. boven den prijs van 12 Juni sloot. Voor September was de prijsstijging 1 $\frac{1}{2}$ cent, na op den 14den 3 $\frac{1}{2}$ cent te hebben bedragen.

Zaken in haver en gerst waren weder van weinig betekenis en de prijzen daalden voor beide artikelen, vooral voor haver, vrij belangrijk. Onlangs was zoowel in Engeland als op het vasteland flink haver gekocht en de aanvoeren blijken nu te groot te zijn.

Lijnzaad beleefde eenige zeer flauwe dagen met sterke prijsdalingen aan de Argentijnsche markt, zoowel als in Europa. Belangrijke verbetering der onbevredigende vraag kon de prijsverlaging niet teweegbrengen, evenmin als het later in Argentinië weder ingetreden prijsherstel, dat den prijs zelfs belangrijk boven dien van het begin der week bracht. De aanvoeren van lijnzaad in Argentinië zijn ruim en ook in Britsch-Indië komt veel zaad ter markt. Bij den geringen omvang der Europeesche vraag bestaat dus weinig grond voor prijsverhoging, doch den doorslag zal de vraag van Noord-Amerika in de naaste toekomst moeten geven. Tevens dient niet vergeten te worden, dat het overschot van Argentinië en Britsch-Indië te zamen geringer is dan het vorige jaar.

Nederland. Gedurende de vorige week toonde Nederland verbeterde belangstelling voor tarwe en een enkelen dag was de kooplust zelfs zeer levendig en kwamen omvangrijke zaken in La Plata-tarwe tot stand, speciaal in spoedig in Nederland verwachte en te Antwerpen aangekomen partijen. De zaken van Noord-Amerika waren echter van kleinen omvang, ofschoon vrijwel dagelijks zaken in hard winter en No. 3 Manitoba tot stand komen. Voor rogge was de belangstelling in ons land gering en ook haver en gerst zijn moeilijk te verkoopen en ondengingen gevoelige prijsdalingen. Hetzelfde kan worden gezegd van La Plata-mais, die weinig wordt gevraagd, ofschoon bij het dalen der prijzen deze soort wel iets meer belangstelling begint te trekken. In Noord-Amerikaansche mixed mais was eveneens de omzet teleurstellend en de maakbare prijzen waren voor houders onbevredigend. Gisteren, 19 Juni, was eenige verbetering te bespeuren wegens het afnemen van den stoomenden voorraad, doch de stijging van den dollarkoers bemoeilijkt de zaken.

Lijnzaad bleef over het algemeen stil, doch de sterk gedaalde prijzen in het midden der week leidden tot een enigszins verbeterden omzet. Het daarop gevolgde herstel heeft den kooplust echter weder doen verdwijnen.

SUIKER.

De afgelopen week bracht vrijwel over geheel Europa voldoende regens, welke de bietvelden zeer ten goede kwamen. Ook in Tsjecho-Slowakye is thans de bodem weder goed bevochtigd.

De Board of Trade statistiek in Engeland luidt als volgt:

	Mei		Januari/Mei	
	1922 tons	1921 tons	1922 tons	1921 tons
Import riet	163.519	65.248	633.758	429.383
„ biet	—	—	—	—
„ geraffineerd ..	62.543	38.964	197.121	139.476
Totaal	226.062	104.212	830.879	568.859

Voorr. in Entrepot ...	285.350	386.250	—	—
„ „ Raff.rijen	49.800	11.250	—	—
Opbrengst „	101.914	39.844	381.637	356.003
Binnenl. consumptie ..	191.450	84.243	621.786	537.146
Totale export	3.923	762	13.228	3.782

Overeenkomstig de stemming in de Vereenigde Staten waren de verschillende markten de afgelopen week heel wat kalmer gesemd dan de vorige. Evenwel werden daar nog een 65.000 tons Juni en Juli Cubasuiker verhandeld tot prijzen van d.c. 3¹/₁₆ afbrokkelend tot d.c. 2 $\frac{7}{8}$. Spot Centrifugals bleven na eenige schommeling genoteerd op d.c. 4,61, terwijl ook voor termijn de noteeringen behoudens eenige fluctuatie vrijwel hetzelfde bleven en sloten op d.c. 2,87 voor Juli; 3,10 voor September; 3,20 voor December en 3,17 voor Maart.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1922 tons	1921 tons	1920 tons
Weekontvangst tot 10 Juni	90.531	58.389	54.516
Tot. ontv. 1 Dec.-10 Juni	2.985.042	2.808.947	3.094.801
Werkende fabrieken	30	47	34
Weekexport tot 10 Juni ..	120.216	50.781	56.511
Tot. export op 10 Juni	2.021.804	1.417.683	2.448.692
Tot. voorraad op 10 Juni ..	1.014.681	1.410.824	649.285
Weekexport, Oude oogst ..	12.017	—	—
Voorraad, Oude oogst	22.111	—	—

Nadat op Java eene partij Superieur door de V. I. S. P. tot f 12,75 afgedaan was, toonden koopers zich meer terughoudend. De totale afdoeningen door de V. I. S. P. bedragen thans bijna 17 miljoen picols.

Het rendement van 46 fabrieken bedroeg op 15 Juni ruim 5 pCt. meer dan op dat tijdstip verleden jaar.

De afschepingen van Java bedragen:

	1922 tons	1921 tons
Januari	18.000	82.000
Februari	18.800	50.200
Maart	17.000	59.000
April	8.000	41.000
Mei	23.000	32.000

Hier te lande liepen de prijzen aanvankelijk iets terug, doch de stemming verbeterde later weer merkbaar.

De noteeringen luiden thans: voor Augustus niet onder f 24,75 met koopers tot f 24,25; voor November/December f 22 $\frac{7}{8}$. De omzet bedroeg ongeveer 3500 tons.

In verband met de dalende Deutsche valuta verminderde

ook de kooplust van die zijde. Witte Javasuiiker voor Juni afscheep werd tot f 23,75 verhandeld en wordt daarvoor thans f 24,— gevraagd.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Juni	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per Juli/Aug.	Amer. Granulated c.i.f. Juni	
14 Juni '22	f 25 ¹ / ₈	Sh. 55/3	Sh. 18/9	Sh. 20/10 ¹ / ₂	\$ cts. 4,48
7 " '22	25 ¹ / ₄	53/3	19/3	21/-	4,48
14 Juni '21	—	62/6	21/-	28/-	4,00
14 Juni '20	—	116/-	109/-	—	19,06
4 Juli '14	11 ¹⁸ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen. (Middling Uplands).

	17 Juni '22	10 Juni '22	3 Juni '22	17 Juni '21	18 Juni '20
New York voor Middling ..	22,55 c	22,85 c	21,15 c	11,40 c	39,25 c
New Orleans voor Middling	21,88 c	22,25 c	20,50 c ¹⁾	10,75 c	40,75 c
Liverpool voor Fy Middling	12,93 d	*** d	12,18 d ¹⁾	8,12 d	27,89 d

¹⁾ 2 Juni '22.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen)

	1 Aug. '21 tot 17 Juni '22		Overeenkomstige perioden	
	17 Juni '22	1920—21	1919—20	
Ontvangsten Gulf-Havens..	4248	4790	4169	
" Atlant. Havens	1690	1539	2983	
Uitvoer naar Gr. Britannië	1624	1571	2964	
" " 't Vasteland.	3894	3211	3150	
" " Japan etc...				

Voorraden in duizendtallen	16 Juni '22	17 Juni '21	18 Juni '20
Amerik. havens.....	788	1616	959
Binnenland.....	608	1352	960
New York	210	148	39
New Orleans	161	454	332
Liverpool	889	1081	1114

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
17 Juni 1922	1.621.000	¹⁾	2.736.000	19.100	7 ¹⁷ / ₃₂
10 " 1922	1.620.000	15.725	2.774.000	19.200	7 ⁹ / ₁₆
3 " 1922	1.636.000	15.650	2.796.000	18.700	7 ⁹ / ₁₆
17 Juni 1921	929.000	²⁾	2.854.000	13.800	7 ⁷ / ₁₆

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
17 Juni 1922....	34.000	3.630.000	76.000	8.126.000
17 Juni 1921....	96.000	3.131.000	176.000	10.222.000

¹⁾ Feestdag. ²⁾ Niet genoteerd.

RUBBER.

De markt is in de afgelopen week vrijwel onveranderd gebleven. De fluctuaties bleven uiterst gering, terwijl de omzet zeer beperkt bleef.

De slotnoteeringen op de termijnmarkt zijn:

einde voorafgaande week:

Prima Crêpe Juni ..	40 ¹ / ₂	"	39 ¹ / ₂	"
" " Juli/Sept.....	41 ¹ / ₂	"	40 ¹ / ₂	"
" " Oct./Dec.....	42 ¹ / ₂	"	42	"
Smoked Sheets Juni ..	41 ¹ / ₂	"	40	"
" " Juli/Sept.....	41 ¹ / ₂	"	41	"
" " Oct./Dec.....	43 ¹ / ₂	"	42 ¹ / ₂	"

19. Juni 1922

COPRA.

De markt was deze week kalm gestemd. Consumenten kochten regelmatig stoomende partijen, waarvan het dringend aanbod, dat aanvankelijk zeer ruim was, thans vrijwel heeft opgehouden.

De noteeringen zijn:

Java stoomend	f 28,50
" Juli/Sept.....	" 28,62 ¹ / ₂
Mixed alle termijnen	" 26,75

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
12-17 Juni '22	—	—	13 ³ / ₄ ²	4/-	25/9	25/9
5-10 " '22	—	—	14 ³ / ₄ ²	4/-	26/1 ¹ / ₂	26/1 ¹ / ₂
13-18 Juni '21	—	—	6/6	6/6	47/6	47/6
14-19 Juni '20	—	—	—	10/6 ¹	100/-	105/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rioler	Rotterdam	Gothenburg
12-17 Juni '22	6/-	10/5	15/-	13/8	5/1	7/3
5-10 " '22	6/4 ¹ / ₂	10/7	13/3	13/3	5/2	7/3
13-18 Juni '21	—	17/6	17/6	—	7/-	11/6
14-19 Juni '20	27/6	50/-	50/-	—	f 12,-	kr. 55,-
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chilt West Europa (salpeter)
12-17 Juni 1922..	17/9	26/9	30/-	30/-
5-10 " 1922..	17/9	26/6	35/-	30/-
13-18 Juni 1921..	22/6	37/6	50/-	35/-
14-19 Juni 1920..	100/-	125/-	—	—
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	23/3

¹⁾ Voor Britsche schepen ²⁾ Amer. cents p. 100 lbs.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

INKLARINGEN.

DORDRECHT/ZWIJNDRECHT.

Landen van herkomst	Mei 1922		Mei 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	1	386	2	194
Groot-Britannië	2	1.020	—	—
Duitschland....	2	345	2	1.215
Danzig	3	1.275	—	—
Zweden	1	323	—	—
Rusland-Oostz.h.	1	739	—	—
Finland.....	1	575	1	247
Spanje	2	1.608	—	—
Portugal	1	934	—	—
Totaal	14	7.205	5	1.656
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	1	386	2	194
Britsche	3	2.039	1	914
Duitsche	7	3.129	1	301
Noorsche	1	739	—	—
Fransche	1	589	—	—
Zweedsche.....	1	323	—	—
Finsche	—	—	1	247
Totaal	14	7.205	5	1.656

(Gerard Mauritz.)

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf

ROTTERDAM

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang

Vier droogdokken met lichtvermogen tot 46000 ton

Dwarshelling

Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON” Rotterdam

Nederlandsche Bankinstelling

voor waarden belast met vrucht-
gebruik en periodieke uitkeeringen

De Directie bericht dat eene circulaire betreffende:

INKOOP VAN 4 $\frac{1}{2}$ EN 5% PANDBRIEVEN

verkrijgbaar is ten kant.re der Bank, PRINSESSEGRACHT 33, te 'S-GRAVENHAGE.

AANDEELEN - OBLIGATIËN - RECEPISSEN

en alle soorten HANDELSDRUKWERK worden in
degelijke, smaakvolle uitvoering in korten tijd geleverd door

NIJGH & VAN DITMAR'S Boek- en Handelsdrukkerij
WIJNHAVEN 111-113 — ROTTERDAM

Modellen voor belangstellenden ter inzage

Ontwerpen en verdere inlichtingen worden op aanvraag gaarne verstrekt

J.C. GOUDRIAAN'S
INDUSTRIE- EN EXPORT-MAT'RIËL

Motorlocomotieven
Transportwagens
voor alle doeleinden

AANLEG VAN
FABRIEKSSPOOR

— SPOORWEGMATERIEEL —

Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek

DELFT

ARTIKELEN:

Gist
Brandspiritus
Zuivere spiritus
Foezelolie
Amyl-alcohol
Aether Sulfuricus
Narcose æther
Kurken en
Gedroogde Spoeling

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

Opgericht 1907

's-Gravenhage
Anna van Saxonplein 3

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALON-
GAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 55.000.000,—

Reserven f 47.750.000,—